



USHTRIA



Viti i 75-të i botimit Nr. 41 (827793)

Botim Qendror i Ministrisë së Mbrojtjes

E premte, 14 Tetor 2022

RËNDËSIA E NDËRGJEGJËSIMIT TË FEMRAVE PËR PARANDALIMIN E SËMUNDJES SË KANCERIT TË GJIRIT

Zëvendës shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FA-së, gjeneralmajor Manushaqe Shehu, në muajin e ndërgjegjësimit të luftës kundër kancerit të gjirit iu drejtohet të gjitha femrave nën uniformën ushtarake ose jo. "Muaji tetor është muaji i ndërgjegjësimit në mbarë botën në luftën kundër kancerit të gjirit. Kjo sëmundje e rëndë prek këdo nga femrat, por më të rrezikuara janë ato mbi moshën 50-vjeçare. Sëmundje

që nuk bën dallime, ajo mund të prekë këdo nga gratë, por gjithsecila nga ne duhet të ketë njohuri rreth kësaj sëmundjeje. Sot informacioni është i bollshëm, përveçse në qendrat shëndetësore të lagjeve, interneti është mjaft i pasur me informacione të tilla. I rëndësishëm është parandalimi i saj, ndërgjegjësimi për të bërë vizita mjekësore. Mendoj se kjo është pika më e dobët në përgjithësi për femrat, të cilat hezitojnë të bëjnë

teste, dikush nga padija e rrezikshmërisë së kësaj sëmundjeje, dikush nga frika, më mirë për të mos ta ditur nëse është prekur, por dikush, sidomos në zonat rurale, nuk i ka edhe mundësitë. Në këtë aspekt mendoj se strukturat shtetërore, por edhe private të shëndetësisë, duke filluar nga Ministria e Shëndetësisë deri te qendra e fundit shëndetësore në lagje, apo në fshat, duhet të sensibilizojnë... >>> faqe 4



Mbahet Takimi i 6-të i Grupit të Kontaktit Ministri Peleshi: Shqipëria njeh dhe respekton sovranitetin dhe integritetin territorial të Ukrainës



>>> faqe 3

Gjeneral brigade Kingji priti në takim ambasadorin e Republikës Federale të Gjermanisë në Tiranë, z. Peter Zingraf

Shefi i Shtabit të Përgjithshëm të SFARSH, gjeneral brigade Arben Kingji zhvilloi një takim me ambasadorin e Republikës së Gjermanisë në Tiranë, z. Peter Zingraf. Gjeneral brigade Kingji, në fjalën e tij vlerësoi bashkëpunimin ushtarak bilateral midis vendeve në fushën e Sigurisë dhe Mbrojtjes, atë rajonal, por edhe më tej, në kuadër të misioneve dhe aktiviteteve të përbashkëta dhe të NATO-s. Bashkëpunimi ushtarak midis dy vendeve është mjaft i rëndësishëm dhe i fokusuar në fushën e edukimit dhe trajnimit...



>>> Faqe 2

Firmoset Deklarata e edicionit të 4-t të Iniciativës "Adrion"

Në kuadër të Iniciativës "Adrion", vendet anëtare të saj si Italia, Shqipëria, Greqia, Kroacia, Sllovenia, Mali i Zi, morën pjesë në takimin e radhës ministerial në Venecia, Itali. Dokumenti kryesor i Iniciativës "Adrion" është deklarata e Ankonës, e cila u dakordësua në vitin 2000 në konferencën "Për sigurinë dhe zhvillimin e vendeve që kanë dalje në Adriatik dhe Jon", duke krijuar mundësinë që anëtarët të ndërveprojnë dhe bashkëpunojnë në shumë fusha, mes të cilave edhe në fushën detare në përputhje...



>>> Faqe 5

Njeriu i shek. XXI, media, teknologjia...

Nuk ka dyshim se një person ka lindur në një botë plot sekrete dhe mistere për të. Që në kohët arkaike njeriu ka qenë i vetëdijshëm se bota si realitet ekziston edhe tek ai edhe përtej tij. Por jo menjëherë një person e kuptoi faktin e rëndësishëm që bota që ekziston në të mund të jetë e tillë jo vetëm si realitet, por edhe si një iluzion, imazh, model apo edhe një parodi. Për nga natyra e saj, çdo formë e jetës, përfshirë jetën shpirtërore të një personi, në një farë mase përfshin përshtatjen me kushtet ekzistuese. Përshtatja njerëzore...



>>> Faqe 11

Gjeneral brigade Kingji priti në takim ambasadorin e Republikës Federale të Gjermanisë në Tiranë, z. Peter Zingraf

Shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FARSH, gjeneral brigade Arben Kingji zhvilloi një takim me ambasadorin e Republikës së Gjermanisë në Tiranë, z. Peter Zingraf.

Gjeneral brigade Kingji, në fjalën e tij vlerësoi bashkëpunimin ushtarak bilateral midis vendeve në fushën e Sigurisë dhe Mbrojtjes, atë rajonal,

por edhe më tej, në kuadër të misioneve dhe aktiviteteve të përbashkëta dhe të NATO-s. Bashkëpunimi ushtarak midis dy vendeve është mjaft i rëndësishëm dhe i fokusuar në fushën e edukimit dhe trajnimit të personelit të Forcave të Armatosura.

Gjeneral brigade Kingji theksoi rëndësinë e bashkëpunimit në fushën e edukimit dhe trajnimit të ushtarakëve të FARSH në kurset dhe akademitë gjermane, si një kontribut për zhvillimin e lidershit.

Nga ana e z. Zingraf u vlerësua roli i Shqipërisë në rajon dhe më gjerë, si në politikën e jashtme ashtu edhe në kontributet e vazhdueshme ushtarake në misionet dhe operacionet e përbashkëta. Gjithashtu, z. Zingraf theksoi rëndësinë e vazhimit të bashkëpunimit ushtarak midis dy vendeve, sipas planeve të bashkëpunimit ushtarak bilateral si dhe atyre në kuadër të NATO-s dhe iniciativave rajonale.



Gjeneral brigade Kingji theksoi rëndësinë e bashkëpunimit në fushën e edukimit dhe trajnimit të ushtarakëve të FARSH në kurset dhe akademitë gjermane, si një kontribut për zhvillimin e lidershit.

Efektivët e kompanisë së Mbrojtjes nga Armët e Dëmtimit në Masë (MADM), zhvillojnë operacion për riambalazhimin e kimikateve stoqe, në depot e Qafë Mollës.



Krenarë për djemtë e ekipit të ROS, i cili u rendit në vend të dytë, në garën ndërkombëtare "Cambrian Patrol", mes 120 ekipeve nga mbi 30 vende të botës, të zhvilluar në Britaninë e Madhe.



Trupat

Komando

të Regjimentit

të Operacioneve

Speciale (ROS),

vijojnë trajnimin

njëmuor në kuadër të

stërvitjes ndërkombëtare

"KFOR-31" në "Joint

Multinational Readines

Center" (JMRC)

Hohenfels, Gjermani.

Forca TOKËSORE



STAFI

ANJEZA MUSOLLARI
Shefe e Sektorit të
Botimeve & Kryeredaktor

Gazetarë:
Mimoza **GOLIKJA**

Redaktore/ korrektore:
Suela **HODA**

Graphic Designer:
Afërdita **HYSAJ**

ADRESA:
Rruga e Dibrës/
Garnizoni "Skënderbej"

Mbahet Takimi i 6-të i Grupit të Kontaktit

Ministri Peleshi: Shqipëria njeh dhe respekton sovranitetin dhe integritetin territorial të Ukrainës

“Ne po punojmë për të ofruar ndihmë ushtarake dhe humanitare”

Ministri i Mbrojtjes Niko Peleshi mori pjesë në takimin e gjashtë të Grupit të Kontaktit të Mbrojtjes për Ukrainën.

Në këtë takim, të thirrur nga sekretari i Departamentit të Mbrojtjes i SHBA-së, z. Lloyd Austin dhe shefi i Shtabit të Përbashkët (Chairman of the Joint Chiefs of Staff) të SHBA-ve, gjeneral Mark Milley, në selinë e NATO-s në Bruksel, ishin të pranishëm përfaqësues të afro 50 vendeve aleate dhe partnere.

Qëllimi i këtij takimi ishte adresimi i kërkesave të Ukrainës për kapacitete ushtarake dhe jo ushtarake, të nevojshme për vijimin e reagimit ndaj sulmit të përvokuar të Rusisë. Në diskutimet e përfaqësuesve të lartë të shteteve aleate u konfirmua uniteti në mbështetje të Ukrainës.

Gjatë fjalës së tij, ministri i Mbrojtjes i Shqipërisë, Niko Peleshi dënoi me forcë të ashtuquajturat referendume ruse për aneksimin e rajoneve të Ukrainës, duke shprehur qëndrimin e Shqipërisë për të mos i njohur kurrë ato. Ministri Peleshi theksoi se Shqipëria njeh dhe respekton sovranitetin dhe integritetin territorial të Ukrainës. Ministri Peleshi përmendi kontributin e deritanishëm të qeverisë shqiptare në mbështetje të Ukrainës dhe deklaroi se po punohet për të ofruar ndihmë ushtarake dhe humanitare.

Në këtë takim mori pjesë edhe shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FARSH gjeneral brigade Arben Kingji. Takimi i gjashtë i Grupit të Kontaktit të Mbrojtjes për Ukrainën u mbajt para Takimit dyditor të Ministrave të Mbrojtjes së vendeve të NATO-s.



Ministri i Mbrojtjes i Shqipërisë, Niko Peleshi dënoi me forcë të ashtuquajturat referendume ruse për aneksimin e rajoneve të Ukrainës, duke shprehur qëndrimin e Shqipërisë për të mos i njohur kurrë ato. Ministri Peleshi theksoi se Shqipëria njeh dhe respekton sovranitetin dhe integritetin territorial të Ukrainës. Ministri Peleshi përmendi kontributin e deritanishëm të qeverisë shqiptare në mbështetje të Ukrainës dhe deklaroi se po punohet për të ofruar ndihmë ushtarake dhe humanitare.

STËRVITJA

Gjeneralmajor Manushaqe Shehu mori pjesë në DVD të “Seven Stars 22” në Maqedoninë e Veriut

Në kuadër të bashkëpunimit ushtarak ndërmjet vendeve anëtare të SEDM-it, (South Eastern Defence Ministerial), në Maqedoninë e Veriut u zhvillua stërvitja “Seven Stars 22”. Kjo stërvitje ishte stërvitje Komando-Shtabi e drejtuar nga komanda e SEEBRIG-ut, në të cilën morën pjesë shtete anëtare të SEEBRIG (South - Eastern European Brigade) si: Shqipëria, Bullgaria, Greqia, Maqedonia e Veriut, Rumania, Turqia dhe organizata kombëtare dhe ndërkombëtare si: “Kryq i Kuq”, “Gjysmë Hëna e Kuqe”, etj.

Stërvitja në fokusin e vet pati zhvillimin e operacioneve të mbështetjes së paqes, asistencën humanitare si dhe operacionet në rastin e fatkeqësive natyrore.

Forcat e Armatosura të Republikës së Shqipërisë morën pjesë me 7 ushtarakë, oficerë e nënoficerë, të inkuadruar në pozicione të ndryshme në përbërje të nënrepartëve dhe të shtabit.

Në këtë stërvitje u zhvillua dhe Dita e Vizitorëve të Shquar (“DVD - Distinguished Visitor’s Day”), e drejtuar nga Komandanti i SEEBRIG-ut, gjeneral brigade Evangelos



Mitroutsikos, në të cilën morën pjesë personalitete të larta politike dhe ushtarake të vendit pritës, si dhe përfaqësues të lartë ushtarakë të vendeve pjesëmarrëse në stërvitje.

Nga Forcat e Armatosura shqiptare mori pjesë zëvendës shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FA-së, gjeneralmajor Manushaqe Shehu.

RËNDËSIA E NDËRGJEGJËSIMIT TË FEMRAVE PËR PARANDALIMIN E SËMUNDJES SË KANCERIT TË GJIRIT



TETORI ROZË

“Pa gruan nuk ka jetë”

Zëvendësues i Shtabit të Përgjithshëm të FA-së, gjeneralmajor Manushaqe Shehu, në muajin e ndërgjegjësimit të luftës kundër kancerit të gjirit i drejtohet të gjitha femrave nën uniformën ushtarake ose jo.

“Muaji tetor është muaji i ndërgjegjësimit në mbarë botën në luftën kundër kancerit të gjirit.

Kjo sëmundje e rëndë prek këdo nga femrat, por më të rrezikuara janë ato mbi moshën 50-vjeçare. Sëmundje që nuk bën dallime, ajo mund të prekë këdo nga gratë, por gjithsecila nga ne duhet të ketë njohuri rreth kësaj sëmundjeje. Sot informacioni është i bollshëm, përveçse në qendrat shëndetësore të lagjeve, interneti është mjaft i pasur me informacione të tilla. I rëndësishëm është parandalimi i saj, ndërgjegjësimi për të bërë vizita mjekësore.

Mendoj se kjo është pika më e dobët në përgjithësi për femrat, të cilat hezitojnë të bëjnë teste, dikush nga padija e rrezikshmërisë së kësaj sëmundjeje, dikush nga frika, më mirë për të mos ta ditur nëse është prekur, por dikush, sidomos në zonat rurale, nuk i ka edhe mundësitë. Në këtë aspekt mendoj se strukturat shtetërore, por edhe private të shëndetësisë, duke filluar nga Ministria e Shëndetësisë deri te qendra e fundit shëndetësore në lagje, apo në fshat, duhet të sensibilizojnë opinionin femëror për rëndësinë që ka parandalimi i kancerit të gjirit.

Por edhe mediat kanë rolin e tyre të pazëvendësueshëm, jo vetëm tani që është muaji tetor, që njihet ndërkombëtarisht si muaji i sensibilizimit të luftës kundër kancerit të gjirit, por gjatë gjithë vitit. Gjithashtu është e domosdoshme që edhe në shkollat të trajtohet ky problem, sidomos në arsimin e mesëm e atë të lartë. Lufta ndaj kësaj sëmundjeje nuk duhet të jetë me periudha por e përditshme. Sa më shumë të parandalojmë nga prekja e kësaj sëmundjeje, aq më shumë kemi ndikuar ndaj shoqërisë, pasi femra është qenia më e domosdoshme për krijimin e një familjeje të shëndoshë dhe ripërtëritjen e jetës në përgjithësi.

Për të kuptuar më shumë rëndësinë e luftës për parandalimin e sëmundjes së kancerit të gjirit, vlen t'i referohemi disa statistikave zyrtare të Depistimit të Kancerit të Gjirit për vitin 2020, të publikuara në Shqipëri, Rajon, Europë dhe Botë si më poshtë:

Aktualisht, kanceri i gjirit është kanceri më i shpeshtë në popullatën e femrave dhe kanceri i dytë më i përhapur në të gjithë popullatën në Shqipëri, ku vetëm për vitin 2020 janë diagnostikuar për herë të parë

936 femra me Kancer Gjiri, ndërsa vdekje si rezultat i kësaj sëmundjeje për periudhën në fjalë janë 260 femra. Shkalla e mbijetesës, e cila llogaritet si raport mes numrit të vdekjeve në total nga kanceri i gjirit dhe numrit të rasteve të reja për një vit të dhënë, në Shqipëri rezulton 0.28 për vitin 2020. Kjo nënkupton që ka një numër të ulët të femrave që vdesin nga kanceri i gjirit krahasuar me numrin e rasteve të reja të diagnostikuara për vitin e marrë në shqyrtim. Krahasuar me vitin 2018, ku shkalla e mbijetesës vlerësohej 0.33, ky tregues është në rënie, si rezultat i rënies së vdekshmërisë dhe numrit të rasteve të reja. Për më tepër, depistimi i kancerit të gjirit është një nga treguesit kryesorë për matjen e cilësisë së qendrave shëndetësore, dhe për vitin 2020 nga të dhënat zyrtare të FSDKSH ky tregues është realizuar në masën 22%, krahas standardit vjetor 80%, gjë që tregon përqindjen e ulët të femrave mbi 35 vjeç që kontrollohen në qendra shëndetësore në vendin tonë. Ky tregues është në rënie, krahasuar me vitin 2018 dhe 2019, ku realizimi i tij ka qenë përkatësisht 33% dhe 32%. Rënia ndër vite e këtij indikatorit paraqet numrin e ulët të femrave që kontrollohen për kancer gjiri.

Po në nivel global?

Kanceri i gjirit u bë kanceri më i zakonshëm globalisht që nga viti 2021, duke përbërë 12% të të gjitha rasteve të reja vjetore të kancerit në mbarë botën, sipas Organizatës Botërore të Shëndetësisë.

Rreziku i një gruaje për kancer gjiri pothuajse dyfishohet nëse ajo ka një të afërm të shkallës së parë (nënë, motër, vajzë) që është diagnostikuar me kancer gjiri. Më pak se 15% e grave që preken nga kanceri i gjirit kanë një anëtar të familjes të diagnostikuar me të.

Rreth 5-10% e kancerit të gjirit mund të lidhet me mutacione gjenesh të njohura të trashëguara nga nëna ose babai. Mutacionet në gjenet BRCA1 dhe BRCA2 janë më të zakonshmet.

Rreth 85% e kancerit të gjirit ndodh tek gratë që nuk kanë histori familjare të kancerit të gjirit. Këto ndodhin për shkak të mutacioneve gjenetike që ndodhin si rezultat i procesit të plakjes dhe jetës në përgjithësi, në vend të mutacioneve të trashëguara.

Faktorët më të rëndësishëm të rrezikut për kancerin e gjirit janë seksi (të jesh grua) dhe moshë (duke u rritur).

Sipas OBSH-së, në vendet me të

ardhura të larta ekonomike, 9 në 10 femra të prekura nga kanceri i gjirit mbijetojnë, në Indi 6 në 10 femra, ndërsa në Afrikën e Jugut 4 në 10.

Mbijetesat nga kanceri i gjirit pesë vjet pas diagnozës tani kalon 80% në shumicën e vendeve me të ardhura të larta, krahasuar me 66% në Indi dhe vetëm 40% në Afrikën e Jugut.

Pra duke iu referuar shifrave të mësipërme del e nevojshme njohja nga femrat dhe zbatimi i masave parandaluese ndaj kancerit të gjirit, ku do të veçoja:

1. Vetëkontrollin mujor të gjirit.
2. Ekzaminimin klinik të gjirit nga një personel shëndetësor.
3. Bërjen e mamografisë dhe ekzosë gjirit, të cilat janë disa nga masat dhe hapat që çdo femër duhet t'i dijë dhe ti ndjek hap pas hapi.

Po në Forcat e Armatosura si trajtohet ky problem?

Aktualisht në Forcat e Armatosura rreth 15% e personelit ushtarak janë femra ushtarake, ndërsa përfshi edhe personelin civil, kjo shifër shkon në 20%. Nisur nga kjo shifër në rritje të numrit të femrave edhe përkujdesja e Ministrisë së Mbrojtjes dhe Shtabit të



Përgjithshëm është në rritje, jo vetëm në anën e ecurisë në karrierë, arsimim e kualifikim, por edhe të përkujdesjes ndaj shëndetit të tyre. Me të vërtetë vitet e fundit femrat ushtarake kanë qenë pjesë e shumë projekteve për mbrojtjen e shëndetit të tyre, përfshi edhe bërjen e mamografisë, bërja e së cilës në disa raste ka parandaluar sëmundjen e rrezikshme të kancerit të gjirit. Femrat ushtarake përpara të qenit ushtarake me të gjitha detyrimet dhe të drejtat si edhe kolegët e tyre meshkuj, janë para së gjithash, nëna, motra, bashkëshorte që nga ana fiziologjike kanë disa veçori. Dhe pikërisht njohja e këtyre veçorive, duhet të jetë në qendër të punës të komandantëve të çdo niveli për t'i trajtuar femrat ashtu siç u takon, jo duke u krijuar privilegje të pamërituara, por për të zbatuar çdo të drejtë të tyre, përfshi edhe të drejtat në fushën shëndetësore si femra. Njohja e zbatimi Rezolutës 1325 të OKB-së “Gruaja, paqja dhe siguria”, zbërthyer e planifikuar mjaftë mirë në Planin e Veprimit Kombëtar dhe në atë të Ministrisë së Mbrojtjes, hartimi i dokumentit për mos lejimin e dhunës e ngacmimeve seksuale në marrëdhëniet e punës, pjesë e kontributit jam edhe

unë në detyrën e zëvendësuesit të Shtabit të Përgjithshëm, për të cilën ndihem krenare, tregojnë e flasin për kujdesin dhe respektin ndaj femrave në përgjithësi dhe atyre ushtarake në veçanti. Ndërgjegjësimi dhe lufta për parandalimin e sëmundjes së kancerit të gjirit, përveç se detyrim individual i çdo femre, duhet të jetë në qendër të punës të komandave dhe shtabeve në Forcat e Armatosura. Përpara se të jemi ushtarake, me grada e detyra të ndryshme, jemi femra, nëna, motra e bashkëshorte dhe si të tilla veç e veç dhe së bashku si komunitet i femrave ushtarake, meritojmë trajtim dinjitoz në familje, në punë e shoqëri.

Si gjenerale, si zëvendësuesit të Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura, por mbi të gjitha si femër, u bëj thirrje të gjitha femrave në Forcat e Armatosura:

Kujdesuni për vete, ndërgjegjësoni veten dhe koleget tuaja për rëndësinë që ka lufta parandaluese ndaj kancerit të gjirit, e cila nuk duhet të jetë vetëm në muajin tetor, që njihet ndërkombëtarisht si muaji i ndërgjegjësimit ndaj sëmundjes së kancerit të gjirit, por kujdesi dhe lufta duhet të jetë e përditshme!

Zhvillohet ceremonia e dhënies së gradave për personelin e Forcës Ajrore

Në mjediset e Forcës Ajrore u zhvillua ceremonia e gradimeve të personelit të Forcës Ajrore, ku në mesin e të graduarve ishin kolonelë, nënkolonelë, majorë, kapitenë, togerë, rreshterë dhe tetarë.

Në këtë ceremoni ishin të pranishëm komandanti i Forcës Ajrore, gjeneral brigade Ylli Pulaj, shefat e degëve në shtab, komandantët e repartëve dhe nënrepartëve.

Në fjalën e tij, gjeneral brigade Ylli Pulaj uroi personelin e graduar ndër të tjera theksoi: “... arritjet, rezultatet e larta si dhe



performanca që ju keni treguar me punën tuaj, u shpërblye sot me marrjen e gradës së radhës. Përparimi në gradë, mundëson vijueshmërinë e mëtejshme në karrierën tuaj si ushtarakë. Unë besoj se ky vlerësim, që vjen për ju sot, do të jetë motivim për të rritur

përkushtimin dhe profesionalizmin tuaj çdo ditë, në detyrat ku ju shërbeni si pjesë e Forcës Ajrore. Unë uroj që ky promovim sot të pasohet nga të tjerë në vitet në vijim të karrierës tuaj.” Ceremonia u mbyll me një foto të përbashkët.

Firmoset Deklarata e edicionit të 4-t të Iniciativës "Adrion"

Forca **AJRORE**

Në kuadër të Iniciativës "Adrion", vendet anëtare të saj si Italia, Shqipëria, Greqia, Kroacia, Sllovenia, Mali i Zi, morën pjesë në takimin e radhës ministerial në Venecia, Itali.

Dokumenti kryesor i Iniciativës "Adrion" është deklarata e Ankonës, e cila u dakordësua në vitin 2000 në konferencën "Për sigurinë dhe zhvillimin e vendeve që kanë dalje në Adriatik dhe Jon", duke krijuar mundësinë që anëtarët të ndërveprojnë dhe bashkëpunojnë në shumë fusha, mes të cilave edhe në fushën detare në përputhje me Marrëveshjen Teknike të firmosur nga komandantët e Forcave Detare të vendeve të "Adrion". Bashkëpunimi konsiston në fushën e shkëmbimit të informacionit, kontributin në operatione SAR dhe anti-ndotjeve detare, në zbatimin e ligjit ndërkombëtar në det etj.

Ministri i Mbrojtjes, Niko Peleshi u shoqërua nga komandanti i Forcës Detare shqiptare, kundëradmiral Adnand



Agastra dhe atasheu ushtarak shqiptar në Romë Edmond Voci.

Gjatë fjalës së tij, ministri Peleshi u shpreh se Ministria e Mbrojtjes dhe Forca Detare e vendit tonë është gjithmonë dhe më e angazhuar në forcimin e bashkëpunimit në rajon, me qëllim përballimin e sfidave aktuale dhe në të ardhmen, promovimin e stabilitetit rajonal, sigurisë dhe paqes.

Në edicionin e 4-t të Iniciativës "Adrion" Ministeriali i Mbrojtjes i vendeve anëtare konkludoi me firmosjen e deklaratës së përbashkët të ministrave të Mbrojtjes që ka si synim vazhdimin e bashkëpunimit të mëtejshëm në frymën e besimit reciprok.

Këto takime kanë si qëllim përmirësimin e angazhimit tërësor në Iniciativën "Adrion".

Komandanti i Forcës Detare mori pjesë në Simpoziumin XIII Trans-Rajonal të Fuqive Detare

Komandanti i Forcës Detare, kundëradmiral Adnand Agastra mori pjesë në Simpoziumin XIII Trans-Rajonal të Fuqive Detare (T-RSS) në Venecia, Itali. Në simpoziun morën pjesë rreth 100 delegacione, të përbërë nga komandantët të Forcave Detare të Europës, Azisë, Afrikës, Amerikës Veriore dhe Jugore si dhe përfaqësues të agjencive dhe organizatave detare të ndryshme si COM MARCOM, "International Maritime Bureau", "African Union", "Gulf of Guinea Commission", ICC - "Interregional Coordination Center" (GoG), EU NAVFORMED, US NAVEUR / US NAVAFR (JFC NAPLES), SEGREDIFES, MARICOGECA.

Qëllimi i këtij simpoziumi ishte angazhimi i përbashkët i Forcave Detare rajonale për të mundësuar një qasje të përbashkët për një hapësirë detare të sigurt dhe të qëndrueshme.

Simpoziumi trajtoi sfidat globale detare në një mënyrë gjithëpërfshirëse, nëpërmjet ndarjes së informacionit dhe njohurive nga përfaqësues të ndryshëm të Forcave Detare, organizatave ndërkombëtare, industria dhe institucionet kërkimore shkencore nga fusha e detarisë.

Gjatë ditëve të qëndrimit në Itali, komandanti i Forcës Detare kundëradmiral Adnand Agastra pati takime dypalëshe me komandantin e Forcës Detare të NATO-s (MARKOM), nënadmiralet Keith Blount, me të cilin diskutoi mbi mundësitë e bashkëpunimit me grupet e gatshme të NATO-s dhe operationet e aktivitetet detare që janë aktive. Gjithashtu, kundëradmiral Agastra zhvilloi takime të tjera me homologët e tij nga Forca Detare të vendeve të rajonit me të cilët diskutoi çështje të interesit të përbashkët.



Në Komandën e Forcës Detare u zhvillua takimi me përfaqësuesit e Institutit të Hidrografisë italiane

Në Komandën e Forcës Detare u zhvillua një takim me përfaqësuesit e Institutit të Hidrografisë Italiane, ku pjesëmarrës ishte komandanti i Hidrografisë Italiane dhe shefi i Sektorit të Matjeve Batimetrike. Përfaqësuesit u pritën nga shefi i Shtabit të Forcës Detare, kapiten i rangut I Sabri Gjinollari dhe shefi i Sektorit të Hidrografisë kapiten i rangut III Elvis Cenka.

Takimi më pas vijoi në nivel ekspertësh, u diskutuan çështje që kanë të bëjnë me rritjen e kapaciteteve teknike dhe njerëzore të Shërbimit Hidrografik shqiptar si dhe shkëmbimin e ndërsjellë të eksperiencës.

Shërbimi Hidrografik italian do të vijojë të sigurojë trajnime për personelin tonë në nivel Master Shkencor cat - A dhe cat - B, si dhe kurse afatshkurtra në realizimin e matjeve batimetrike dhe prodhimin e hartave elektronike detare.

Në kuadër të anëtarësimit të Shqipërisë në Organizatën Ndërkombëtare të Hidrografisë (IHO) dhe së shpejti në Organizatën Ndërkombëtare të Autoriteteve të Sinjalistikës Detare (IALA), pala italiane u tregua e gatshme për të qëndruar pranë vendit tonë në arritjen e standardeve ndërkombëtare dhe zhvillimin e mëtejshëm të këtij shërbimi, i cili kontribuon drejtpërsëdrejti në sigurinë e hapësirës tonë detare. Gjatë takimit u shkëmbyen ide për mundësinë e bashkëpunimit të hartave detare elektronike si dhe projekte të mundshme në aspektin teknik dhe logjistik.

Ekspertët Logjistik italianë, vizitë në Komandën Mbështetëse dhe repartet vartëse të saj

Në kuadër të planit të bashkëpunimit dypalësh, komandanti i Komandës Mbështetëse, gjeneral brigade Ilir Xheboxhia priti në ambientet e Komandës Mbështetëse ekspertët logjistik italianë.

Gjeneral Xheboxhia, pasi uroi mirëseardhjen ekspertëve italianë në Komandën Mbështetëse, i falënderoi për bashkëpunimin në fushën e logjistikës, ku u shpreh që ky bashkëpunim të rritej dhe në të ardhmen. Nga të dyja dy palët u dakordësuan mundësitë e rrugëve të reja të bashkëpunimit si me njësitë brenda dhe ato jashtë vendit.

Më pas takimi vijoi me një bri-fing informues, ku fokusi kryesor ishte prezantimi i njëjve logjistike kryesore të njëjve të Komandës Mbështetëse dhe identifikimi i fushave të mundshme të bashkëpunimit ndërmjet dy palëve. Gjithashtu nga pala italiane u ofrua bashkëpunim e mbështetje e mëtejshme në fushën logjistike. Vizita vijoi me një takim në ambientet e Repartit Ushtarak nr. 4009 dhe 4006, ku ekipi i ekspertëve italianë u prit nga komandantët respektivë, kolonel Arian Qirko dhe Kolonel Idriz Kuca.

Vizita u përmbyll me një dhuratë simbolike dhe frymën pozitive e besimit se ky bashkëpunim i mëtejshëm do të zgjasë midis dy palëve.



Intervistë me nënkolonelin AJET JATA, KOMANDANT I REGJIMENTIT TË OPERACIONEVE SPECIALE

INTERVISTOI:
ANJEZA MUSOLLARI,
Shefe e Sektorit të Botimeve

Forcat Speciale, njësia elitare e FA-së

Nënkolonel Ajet Jata, komandant i Regjimentit të Operacioneve Speciale pas mbarimit të shkollës së mesme në vendlindje dhe përfundimit të studimeve në Akademinë Ushtarake “Skënderbej”, u diplomua Oficer i Zbulimit me gradën Toger në vitin 2001.

Që atëherë ka shërbyer në pozita të ndryshme si komandant toge, komandant kompanie në Brigadën Komando dhe instruktor në kursin e Forcave Komando, asistent pedagog/komandant i Kompanisë Taktike në Universitetin Ushtarak “Skënderbej”, specialist i Intel-it dhe shef i Seksionit të Zbulimit në Batalionin e Forcave Speciale.

Ka shërbyer si zëvendëskomandant i Batalionit të Komandës Mbështetëse në Forcën Tokësore, më pas ka shërbyer si shef Shtabi dhe zëvendëskomandant i Policisë Ushtarake. Nga data 1 shtator 2020 deri më 1 shtator 2022 ka shërbyer si komandant i Batalionit të Forcave Speciale.

Që nga viti 2001, nënkolonel Jata shërbeu në 5 dislokime, duke përfshirë “Operacionin Liria e Irakut” (OIF), si komandant toge dhe zëvendëskomandant i Kontingjentit në Irak dhe si shefi i S2 i kontingjenteve “Eagle 2, 5, 7”, në “Operacionin e Lirisë së Përhershme” - “Operation Enduring Freedom” (OEF) në, Afganistan.

Për shërbimin e tij të jashtëzakonshëm në Afganistan është vlerësuar me medaljen “Shqiponja e Artë” nga Presidenti i Republikës së Shqipërisë.

Nënkolonel Jata ndoqi një sërë kursesh kualifikimi, të tilla si Kursi Komando, Kursi i Instruktorit në Republikën Çeke, Kursi Pre-Ranger dhe Ranger në FT Benning, Kursi i Avancuar i Oficerit, Kursi Bazë i Oficerit, Kursi bazë FS Intel në Mons, Belgjikë, Kursi i Komandës dhe Shtabit të Përgjithshëm, Kursi i Menaxhimit të Burimeve Ndërkombëtare të Mbrojtjes, në Monterey dhe Kursi LADSCA në Rhode Island në SHBA. Ai gjithashtu ka ndjekur disa kurse trajnimi në Shqipëri dhe jashtë saj me Forcat Speciale të SHBA-së dhe Aleatët e NATO-s.

Është diplomuar në Fakultetin Histori-Filologji në degën “Histori” dhe mban titullin “Master Shkencor” në fushën e Marrëdhënieve Ndërkombëtare.

Gjatë viteve të shërbimit, ai ka marrë shumë medalje si medalja “Shqiponja e Artë” nga Presidenti i Republikës së Shqipërisë “Për profesionalizëm, përgjegjësi të lartë dhe ndihmë të spikatur në fushën e sigurisë së trupave dhe zbatimin me sukses të tre kontingjentet “Eagle” 2, 5 dhe 7 në Kandahar, Afganistan; katër medalje nga ministri i Mbrojtjes, tre medalje për pjesëmarrje në shërbime ndërkombëtare dhe një medalje “Për shërbim të Shquar”, nga CHoD, një medalje “Karriere” nga Komandanti i Forcës së Përbashkët, një medalje nga Komandanti i FT “Për rezultate të larta në përvetësimin e programit të stërvitjes”, dy medalje të NATO-s nga Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s, “Për Pjesëmarrje në Operacionet e ISAF”.

Po ashtu ai ka marrë shumë certifikata mirënjohjeje, vlerësimi të arritjeve në punë, misione të ndryshme dhe pjesëmarrje.

Nga data 01 shtator 2022 caktohet Komandant i Regjimentit të Operacionit Special.

Komandant Jata, si u krijua njësia e operacioneve speciale, organizimi dhe funksionimi i saj?

Forcat Speciale Shqiptare u krijuan 24 vjet më parë, në një kohë të zymtë për Gadishullin Ballkanik dhe në një kohë kur kërkoheshin angazhime serioze për t’u përfaqësuar në NATO. Liderhipi politik edhe ushtarak në ato kohë vlerësuan krijimin e një kapaciteti/njësie me aftësi të veçanta taktike, fizike e operacionale të dislokueshme për t’u paraprirë kërcënimeve të reja asimetrike si brenda dhe jashtë vendit, por gjithashtu të ndërveprueshme në kuadrin e bashkëveprimit me aleatët.

Vizioni strategjik u implementua që në zanafillën e vet, duke zbatuar një kurrikul trajnimi



të padëgjuar apo aplikuar më parë në trajnimin e trupave të Forcave të Armatosura, ku përveç ngarkesës fizike dhe psikologjike, një vend të veçantë e ka rritja e vlerave atdhetare dhe krenaria Kombëtare. Sot, pas 24 vjetësh, kjo njësi unike në aftësitë operacionale paraqitet më e konsoliduar dhe më e ndërveprueshme në shkallën e ekspertizës të kërkuar nga NATO për këto lloj njësisish, kjo si rezultat edhe i eksperiencës së fituar në trajnimet e përbashkëta dhe misionet luftarake.

Kjo njësi u krijua me vendimin Nr.2 datë 16.10.1998 të Kryetarit të Këshillit të Mbrojtjes, zotit Rexhep Meidani, e cila varej drejtpërsëdrejti nga shefi i Shtabit të Përgjithshëm. Njësia që në fillimet e saj është organizuar me strukturë të mirëfilltë të forcave Speciale.

Cilat janë detyrat operacionale të FS?

Forcat tona speciale, ashtu si të gjitha forcat speciale të vendeve të tjera, janë njësi të mirë organizuara dhe mirë pajisura, të cilat kryejnë detyra speciale brenda dhe jashtë vendit, duke përdorur

metoda dhe teknika jo konvencionale.

Bazuar në doktrinën e Forcave Speciale AJP 3.5, Forcat Speciale kryejnë tre detyra bazë, siç janë: Asistencë Ushtarake, (MA), Goditje direkte (DA) dhe Zbulim Special (SR). Zakonisht forcat e operacioneve speciale operojnë në zona me rrezikshmëri të lartë dhe të ndjeshme politikisht. Duke iu referuar doktrinës, mjediset ku forcat speciale operojnë janë mjediset armiqësore, zona gri, zona në të cilat konflikti është prezent, janë mjediset operacionale të mohuara (mjediset ku asnjë aktor shtetëror dhe jo shtetëror nuk merr përgjegjësi mbi ndikimin në zonë) dhe mjedisi i tretë janë vende me të brishta politikisht. Sipas mjedisëve realizohet edhe kryerja e detyrave speciale. Në mjedisin armiqësor dhe të mohuar forcat speciale kryejnë tre detyrat bazë të tyre, por në mjedisin e tretë (mjedis politikisht i brishtë) forcat speciale kryejnë detyra të operacioneve psikologjike (PSYOPS), ngritje të formacioneve paraushtarake, operacione kryengritëse etj. Forcat Speciale, përveç detyrave të përmendura më sipër, kryejnë një sërë detyrash të

tjera, si kryerjen e operacioneve speciale nga toka, deti dhe ajri, operacione brenda të gjithë spektrit të luftimeve, operacione sabotazhi, gjurmimi, operacione të hapura dhe të mbuluara.

Cilat janë operacionet e para të batalionit të Forcave Speciale?

Operacionet e para të Batalionit të Forcave Speciale kanë filluar gjatë konfliktit të Kosovës, në vitin 1999 me detyra të ndryshme si: patrullim në kufirin shtetëror, kryerjen e zbulimit special, grumbullim informacioni dhe detyra speciale përgjatë kufirit. Në vitin 2002 - 2004 forcat speciale dislokohen për të kryer detyra speciale në Afganistan në bashkëpunim me kontingjentin turk nën komandën ISAF, Kabul, Afganistan. Nga viti 2005 - 2008 forcat speciale janë dislokuar në kryerjen e operacioneve në Mosul, Irak, dhe në vitin 2008 FS janë dislokuar me një grup special në Chad, si pjesë e kontingjentit francez në Afrikë.

Nga viti 2010 - 2014 batalioni i Forcave Speciale dislokohet në operacionet luftarake të koduara “Eagle” në Kandahar, Afganistan. Në këtë operacion batalioni ka kryer gjithsej tetë misione luftarake. Në misionin “Eagle 4”, fatkeqësisht ka rënë në krye të detyrës Dëshmori i Atdheut Kapiten Feti Vogli. Nga viti 2018 - 2020 batalioni ka kryer 6 (gjashtë) misione asistence ushtarake, në kuadër të RSM-së në Kabul, Afganistan. Nga viti 2016 - 2022 batalioni i Forcave Speciale ka kryer 7 (shtatë) misione në kuadër të komandës së KFOR-it në Kosovë, ku aktualisht vazhdon misioni i radhës me një grup special.

A disponojmë burime logjistike dhe njerëzore për përballimin e misioneve që kjo strukturë ndërmerr?

Që një njësi të jetë operacionale sigurisht që burimi njerëzor është më kryesori, ku tek forcat speciale ka një thënie se: “njerëzit janë më të rëndësishëm se pajisjet”. Krijimi i një operatori special nuk është e lehtë, ai kalon në një rrugëtim të vështirë dhe sfidues dhe duke kaluar shumë filtra. Që një operator të jetë plotësisht operacional i duhet afërsisht një kohë 2-3 vite. Aktualisht ne po ndeshemi me një brez që nuk duan të ndeshin shumë vështirësi dhe kjo të them të drejtën na ka kufizuar në gjenerimin e forcës ashtu siç do donim të kishim.

Përveç anës njerëzore, është shumë e rëndësishëm trajnimi dhe pajisjet, ku Forcat Speciale i nënshtrohen një cikli trajnimesh dhe kursesh si; Kursi Bazë i Forcave Speciale (kurs i domosdoshëm për t’u bërë pjesë e FS), kurse funksionale si, kursi i ndërlidhjes, xhenios, snajperit, parashutizmit, zhytjes, zbulimit, njohjes së ushtrive të huaja e të tjera. Në lidhje me pajisjet, është bërë një progres shumë i madh në drejtim të modernizimit, ku janë hartuar të gjitha kërkesat e nevojshme operacionale për pajisjen e FS-së me teknologji dhe pajisje të reja.

Cili është roli i FS-ve të FARSH-it për t’iu përgjigjur ndryshimit të mjedisit të sigurisë në kushtet e luftës asimetrike?

Operacionet Speciale për nga natyra janë operacione të përbashkëta. Forcat e Operacioneve Speciale (FOS) janë të organizuara nga FARSH-i që të jenë të afta të veprojnë në mënyrë të pavarur, të mbështetura/në mbështetje dhe të përbashkët me komponentët ajrorë, detarë dhe tokësorë të FARSH-it, si dhe agjencitë ligj zbatuese, në nivel kombëtar, për përmbushjen dhe realizimin e misionëve të veçanta.

FOS-ët e FARSH-it janë asete strategjike që angazhohen për arritjen e objektivave strategjike

dhe objektivave të veçantë operacionalë. FOS-ët komandohen nëpërmjet zinxhirit të tyre të komandim-kontrollit ose nga komandat ku ato janë dhënë në vartësi.

Zakonisht FARSH-i zhvillon OS-të në një Zonë të Përbashkët Operacionale (ZPO) me forcat e tjera ajrore, detare dhe tokësore. Në këto rrethana, komandanti i nivelit operacional krijon efektin më të madh sinergjik për të krijuar unitetin e komandimit, integrimin e forcave në nivelin operacional dhe duke përdorur parimet e marrëdhënieve të njëjësive/forcave të mbështetura ose mbështetëse.

Zakonisht OS-të kryhen në mjedise/zona të pasigurta, armiqësore ose të ndjeshme politikisht që krijojnë efekte që mbështesin arritjen e objektivave gjithëpërfshirës strategjiko-operacionalë. Këto operacione mund të zhvillohen duke përdorur teknika/kapacitete klandestine dhe të mbuluara/sekrete që kërkojnë operatorë të mirë trajnuar me përvojë në kryerjen e OS-ve. OS-të mund të zhvillohen në mënyrë të pavarur ose në bashkëpunim me forcat e njëjësive konvencionale dhe mund të përfshihen në operacione të përbashkëta nëpërmjet ose me agjencitë e tjera ligj zbatuese, forcat vendase dhe rezerviste.

Nga ndryshojnë misionet klasike nga ato speciale?

Operacionet Speciale (OS) janë veprime ushtarake që kryhen nga forca të mirë pajisura, të stërvitura, të organizuara dhe strukturuara në mënyrë të posaçme, të përbëra me personel të përzgjedhur, që zbatojnë taktika/teknika dhe mënyra përdorimi jo konvencionale. Këto veprime ushtarake mund të zhvillohen përgjatë gjithë spektrit të operacioneve ushtarake në mënyrë të pavarur, me forcat konvencionale ose me agjencitë ligj zbatuese vendase, për të arritur synimin përfundimtar të dëshiruar. Faktorët politiko-ushtarake mund të kërkojnë përdorimin e teknikave ilegale ose të mbuluara (sekrete), duke marrë përsipër edhe shkallën e një rreziku politiko-ushtarak, që nuk ka lidhje me operacionet e forcave konvencionale.

OS-të japin rezultate të nivelit strategjik dhe operacional, me qëllim mbështetjen e autoriteteve kombëtare në parapritjen, parandalimin dhe eliminimin e kërcënimeve ndaj sigurisë kombëtare ose zbatohen në operacionet speciale të drejtuara nga NATO/vendet aleate në zonat e konfliktit, për të arritur efekte të nivelit strategjik dhe operacional, të dëshiruar nga NATO.

OS-të ndryshojnë nga operacionet konvencionale për sa i përket shkallës së rrezikut nga ana politike dhe fizike, teknikat/taktikat operacionale, mënyrat e përdorimit, si dhe varen nga zbulimi i detajuar operacional dhe përdorimi i asetëve vendase. Personeli i forcave të operacioneve speciale (FOS) i nënshtrohet një procesi të kujdesshëm përzgjedhjeje dhe trajnimit të veçantë për misionin, përtej aftësive bazë ushtarake, për të arritur aftësitë e nivelit fillestar për FOS-ët. Struktura organizative e FOS-ve ka prirjen për të pasur personel të zgjedhur, me pjekurinë profesionale të kërkuar dhe me kapacitete të një niveli shumë të lartë në më shumë se një specialitet ushtarak.

OS-ët janë pjesë përbërëse e fushatave të FARSH-it, ndërkohë që ato mund të zhvillohen edhe në mënyrë të njëanshme, në mbështetje të objektivave të veçantë kombëtarë. Shumica e OS-ve hartohen dhe zbatohen për të shtuar mundësitë e suksesit në fushatat e përgjithshme ushtarake/jo ushtarake, të cilat zakonisht kryhen duke mbështetur operacionet e FOS-ve. OS-të mund të jenë plotësuese por jo të konkurrueshme dhe të pazëvendësueshme nga forcat konvencionale.

Zhvillimi i suksesshëm i OS-ve mbështetet tek aftësitë speciale të shumanshme individuale dhe të njëjësive të vogla. Shpesh përdorimi i aftësive dhe metodave jo konvencionale, improvizimit, përshtatjes me mjedisin operacional, duke u vetëmbështetur, sjell përdorimin e teknikave të reja. Për shkak të strukturës së vogël, kapaciteteve unike dhe vetë-mbështetjes (për një të kohë caktuar), njësitë e FOS-ve i ofrojnë FARSH-it mundësi shtesë për një përgjigje ushtarake/jo ushtarake, e cila nuk sjell rrezik për përshkallëzimin e konfliktit, që normalisht lidhet me dislokimin e një numri të lartë të forcave konvencionale, të cilat bien në sy.

OS-të mund të zhvillohen drejtpërdrejt kundër një kundërshtari, duke u përballur, në një përplasje të vetme, si goditje direkte kundrejt nyjave kritike

të tij, ose në mënyrë jo të drejtpërdrejtë, duke organizuar, trajnuar dhe mbështetur forca jo të rregullta vendase, nëpërmjet Asistencës Ushtarake (MA). Në të shumtën e rasteve, rezultatet përfundimtare janë me efikasitet të lartë, në krahasim me numrin e personelit të njëjësive të angazhuara.

Pse Operacionet Speciale janë unike dhe cilat janë parimet e këtyre Operacioneve?

Për realizimin e misioneve të caktuara, komandantët e niveleve taktike, operacionale dhe strategjike duhet të kenë parasysh parimet bazë të operacioneve speciale të mëposhtme:

a. Objektivat. Operacionet Speciale janë të përdorura më së miri atëherë kur mbështesin objektivat e komandantëve në të gjitha nivelet. Vëmendja kryesore e çdo operacioni special është kryerja e misionit që bën të mundur realizimin e objektivave operacionalë ose strategjike të komandantit të forcës së përbashkët.

b. Sulmuese. Operacionet speciale, nga vetë natyra, janë sulmuese, sepse vetë ato kërkojnë të jenë proaktive, të godasin ose të përplasen me një kundërshtar, në mënyrë që të detyrojnë ndalimin, dëmtimin, pengimin ose vonimin e veprimeve të tij luftarake.

c. Masive. Operacionet Speciale përqendrohen në efektet e fuqisë së luftimit në kohë kritike dhe në vende të ndryshme për të arritur rezultate vendimtare.

d. Ekonomizimi i forcave. Forcat e Operacioneve Speciale nuk mund të përdorin burimet e tyre të kufizuara për detyra jo të rëndësishme dhe dytësore. Ekonomizimi i forcave është i rëndësishëm për kryerjen me sukses të operacioneve speciale për shkak të madhësisë së vogël dhe

i. Thjeshtësia. Ashtu siç kemi thënë, operacionet speciale kërkojnë shpesh pajisje, armatim dhe metoda të sofistikuar, planet që drejtojnë mënyrën e dislokimit të këtyre trupave në operacion, duhet të jenë të thjeshta dhe në mënyrë direkte, me qëllim që të jenë sa më të kuptueshme, që të përballojnë stresin e mjedisit operacional dhe të adoptojnë ndryshimin e situatave

Cilat janë karakteristikat dhe cilësitë e këtyre forcave ushtarake?

Këto forca udhëhiqen nga karakteristika të tilla si integriteti, kuraja, rezistenca, profesionalizmi, përshtatja, puna në grup dhe kapacitetet që zotërojnë këto forca. Të gjitha këto karakteristika lejojnë forcat e operacioneve speciale të kryejnë operacione në bashkëpunim me forcat konvencionale ajrore, detare dhe tokësore, për të përbushur misionet e tyre.

Përveç karakteristikave të mësipërme, forcat speciale kanë edhe aftësi të tilla si:

Bashkëpunimi. Forcat e operacioneve speciale zakonisht bashkëpunojnë me Ministrinë e Brendshme dhe Decentralizimit, ministritë dhe agjencitë e tjera të Qeverisë Shqiptare, organizatat qeveritare dhe joqeveritare si dhe FOS-ët e shteteve aleate ose partnere. Operacionet ilegale, të fshehta dhe me shikueshmëri të ulët mund të kërkojnë një koordinim të gjerë ndërinstitucional apo midis OJF-ve.

Aftësi fizike dhe profesionale. Forcat speciale i nënshtrohen një procesi ku përcaktohen qartë standardet dhe kriteret e përzgjedhjes në aspektin fizik, intelektual, psikologjik etj. Pas zgjedhjes, ato marrin trajnim të veçantë, sipas misionit, për të rritur profesionalizmin në aftësitë e operacioneve speciale. FS prirën të jenë personeli me më shumë

Operacionet e para të Batalionit të Forcave Speciale kanë filluar gjatë konfliktit të Kosovës, në vitin 1999 me detyra të ndryshme si: patrullim në kufirin shtetëror, kryerjen e zbulimit special, grumbullim informacioni dhe detyra speciale përgjatë kufirit. Në vitin 2002 - 2004 forcat speciale dislokohen për të kryer detyra speciale në Afganistan në bashkëpunim me kontingjentin turk nën komandën ISAF, Kabul, Afganistan. Nga viti 2005 - 2008 forcat speciale janë dislokuar në kryerjen e operacioneve në Mosul, Irak, dhe në vitin 2008 FS janë dislokuar me një grup special në Chad, si pjesë e kontingjentit francez në Afrikë.

mungesës së aftësive të shumta që janë pjesë e pandarë e reparteve taktike të Operacioneve Speciale.

e. Manovra. Manovra është një element i rëndësishëm i Operacioneve speciale, me qëllim goditjen e kundërshtarit ku dhe kur ai është më i zbuluar dhe i pambrojtur, si dhe për të shmangur forcën e tij.

f. Unifikimi i komandës. Operacionet Speciale kërkojnë unifikim të komandës për të integruar dhe sinkronizuar FS me çdo aspekt të planit të fushatës ushtarake. Arkitektura e komandim-kontrollit të operacioneve speciale shpeshherë i përshtatet secilit mision për arritjen e qëllimit përfundimtar.

g. Sigurimi. Planëzimi dhe kryerja e operacioneve speciale kërkojnë një shkallë shumë të lartë sigurie për mbrojtjen e natyrës së fshehtë që kanë misionet, të cilat shpeshherë kryhen në zona të vetmuara shumë larg në prapavijat armike. Në të njëjtën kohë, FS duhet të balancojnë shqetësimin mbi sigurinë me nevojën e provave të shumta përpara kryerjes së tyre dhe duke integruar operacionin me forcat e tjera. Si përfundim, një planëzim i saktë mbi sigurimin dhe kryerjen e operacionit, është shumë i rëndësishëm për ruajtjen e jetës së FS.

h. Befasia. Befasia, në shumicën e rasteve është çelësi kyç për kryerjen me sukses të operacioneve Speciale dhe për mbijetesën e këtyre forcave gjatë operacionit. Forcat e Operacioneve Speciale duhet të arrijnë dhe mbajnë befasinë deri në atë shkallë, sa kundërshtari të mos mund të kundërveprojë në mënyrë të efektshme përpara sesa misioni të ketë përfunduar.

përvojë, shumë prej të cilëve janë kompetentë në më shumë se një specialitet ushtarak.

FS të zgjedhura ruajnë specialitetet rajonale, kulturore dhe gjuhësore. Trajnimit në disa gjuhë të huaja dhe ndërkulturore janë pjesë rutinë e zhvillimit të tyre. Disa prej tyre kërkojnë trajnime të veçanta, të avancuara dhe të larta teknike për misionet e pritura.

Elasticiteti dhe fleksibiliteti. Në mënyrë tipike, FS-të janë të organizuara në grupe të vogla, elastike dhe të shkathëta, që mund të veprojnë pa mbështetjen në mjedise të paqarta, të vështira dhe dinamike për periudha të shkurtra.

Cilët janë disa prej drejtuesve të kësaj njësie ndër vite?

- Kolonel Hysen Ymeri 1998-2001
- N/Kolonel Xhevahir Abdia 2001-2001
- N/Kolonel Bashkim Balla 2002-2005
- Kolonel Ruzhdi Kuçi 2005-2006
- Kolonel Dritan Demiraj 2007-2013
- N/kolonel Qazim Hoxha 2013-2015
- Kolonel Ekland Dauti 2015-2017
- Kolonel Ilirjan Dauti 2017-2018
- N/Kolonel Ramadan karakushi 2018-2020
- N/Kolonel Ajet Jata 2020-2022

Si shihen Forcat Speciale nën reformën e Forcave të Armatosura, vendi dhe roli i tyre si prioritet?

Mjedisi kombëtar, rajonal dhe global i sigurisë po ndryshon shpejt dhe në mënyrë të vazh-

dueshme. Këto tipare e bëjnë atë vështirësisht dhe të parashikueshëm dhe i japin larmi gamës së rreziqeve mbizotëruese. Dekada e ardhshme parashikohet që rreziqet do të kenë natyrë kryesisht asimetrike dhe hibride të gjeneruara nga aktorë shtetërorë, jo shtetërorë apo nga shtete të dështuara.

Më qëllim parandalimin dhe përballjen me kërcënimet e kohës dhe rreziqet e reja hibride dhe asimetrike si dhe duke marrë shkas edhe nga sfidat e kohës por edhe nevojat urgjente për të pasur një njësi të aftë dhe të dislokueshme, kudo që nevojitet për garantimin e një sigurie më të madhe kombëtare dhe forcimin e stabilitetit në rajon dhe më gjerë, duke shpenzuar më pak para dhe duke rritur bashkëpunimin dhe ndërveprueshmërinë midis agjencive dhe strukturave vendase dhe atyre të NATO-s, forcat speciale janë reformuar dhe strukturuar në njësinë e quajtur Regjimenti i Operacioneve Speciale në dhjetor të viti 2020.

Krijimi i kësaj njësie erdhi si rezultat jo vetëm i faktorëve të mësipërm por edhe si një përgjigje e duhur, për një shtet me kapacitete operacionale speciale modeste dhe anëtar i NATO-s, erdhi si rezultat i përshtatjes doktrimore dhe përbushjes së detyrimeve kombëtare në kuadër të NATO-s.

Kjo strukturë ka si qëllim kryerjen e gjitha detyrave të spektrit të Operacioneve Speciale në të gjitha mjediset e ndjeshme operacionale. Kjo strukturë i ofron lidhshirësinë politiko-ushtarak një aftësi unike për të parandaluar, përballuar dhe eliminuar të gjithë kërcënimet dhe rreziqet që cenojnë Sigurinë Kombëtare, rajonale dhe të Aleancës (NATO).

Themelimi i ROS është bazuar në kriteret përcaktuese të doktrinës së përbashkët të forcave të Operacioneve Speciale AJP3.5, por edhe në nevojën për t'iu përshtatur ndryshimeve të reja të kohës.

Së fundmi dua të theksoj se vendi dhe roli i forcave dhe njëjësive speciale sa vjen e rritet. Të gjitha vendet po shtojnë investimet në këto forca dhe po rrisin numrin e tyre. Nga mësimet e nxjerra nga dy konfliktet e fundit, si Armeni-Azerbajxhan dhe Ukrainë-Rusi, mësojmë se forcat speciale kanë ndryshuar fate betejash dhe fatin e luftës, ndaj ato sot konsiderohen aset kombëtare dhe si të tilla sjellin benefite të mëdha për vendin nëse përdoren në mënyrë efektive.

Kush është vizioni juaj për të ardhmen e Forcave Speciale?

Në një kohë kur kërcënimet është shumë modern dhe asimetrik, sigurisht që nevojitet një njësi speciale e aftë për të kryer detyra speciale në të gjithë spektrin e plotë të luftimeve. Një njësi e aftë për të kryer detyra speciale nga toka deti dhe ajri. Kjo do të ishte e pamundur pa një personel të mirë trajnuar, mirë pajisur dhe të mirë motivuar.

Ne jemi vend anëtar i NATO-s dhe si i tillë ne kemi detyrimet në kuadër të saj dhe përbushja e detyrimeve do të ishte së pari përbushje të detyrimeve kombëtare dhe kjo do të përbushte edhe kushtet e detyrimeve në kuadër të aleancës. Që të ecim në rrugën e duhur, duhet patjetër të harmonizojmë rrugën tonë me atë të ecjes së forcave speciale të NATO-s dhe kjo kërkon që të jemi në sinkron të zhvillimeve taktike, teknike, doktrimore dhe të koncepteve të reja për forcat speciale. Investimi në rritjen e kapaciteteve njerëzore do të jetë "thembra e Akilit" në zhvillimin e mëtejshëm të njësisë së FS, kjo kërkon që ne të rrisim aftësitë në gjuhën operacionale të NATO-s, në anën profesionale dhe speciale të njësisë. Përbushja dhe realizimi me sukses i misionit dhe detyrave të forcave speciale është dhe do të mbetet prioritet në punën tonë, krahas krijimit të kushteve më të mira për jetesë, stërvitje dhe mbështetje të vazhdueshme në operacione. Shpresoj se në një periudhë kohore të shpejtë ne do të kemi një forcë speciale me të gjitha parametrat e kërkuara dhe plotësisht të ndërveprueshme me forcat speciale të NATO-s.

NATO THËRRET TAKIMIN E MINISTRAVE TË MBROJTJES

Përshtati: MIMOZA GOLIKJA

Sekretari i Përgjithshëm: Moment kyç për sigurinë tonë

Ministrat e Mbrojtjes të NATO-s u takuan në Bruksel më 12-13 tetor 2022 për të rritur mbështetjen për Ukrainën dhe për të vazhduar forcimin e mbrojtjes së NATO-s, në sfondin e përshkallëzimit më të rëndësishëm të Rusisë që nga fillimi i konfliktit në Ukrainë. Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s, Jens Stoltenberg tha se “ky është një moment kyç për sigurinë tonë”.

Mobilizimi i pjesës së Rusisë, përpjekjet e paligjshme të aneksimit, sulmet pa dallim në qytetet e Ukrainës dhe kërcënimet bërthamore përfaqësojnë përshkallëzimin më serioz të luftës që nga pushtimi në shkurt. “Gjatë javëve të fundit, ne kemi parë përshkallëzimin më serioz të luftës që nga pushtimi në shkurt. Rusia po mobilizon dhjetëra-mijëra trupa të reja. Ata po përpiqen të aneksojnë ilegalisht toka të reja ukrainase dhe ne kemi parë sulme pa dallim kundër qyteteve të Ukrainës”, - tha Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s. “Ne gjithashtu kemi dëgjuar kërcënimet e fshehura bërthamore që vijnë nga Moskë. E gjithë kjo e bën këtë përshkallëzimin më serioz që nga shkurti”, - tha ai.

Ministrat diskutuan se si të rrisin mbështetjen për Ukrainën dhe si të vazhdojnë të forcojnë mbrojtjen e aleatëve, përfshirë rimbushjen e rezervave dhe mbrojtjen e infrastrukturës kritike. Mesazhi nga aleatët e NATO-s në takim ishte se Aleanca është e palëkundur në mbështetjen e saj për Ukrainën, se është e përgatitur për një afat të gjatë dhe se do të mbështesë Ukrainën. Ajo do të qëndrojë me Ukrainën për aq kohë sa të duhet. Stoltenberg tha se: “NATO nuk është palë në konflikt, por mbështetja jonë po luan një rol kyç për të ndihmuar Ukrainën të mbrojë veten dhe të çlirojë territorin, përballë sulmeve të tmerrshme dhe pa dallim të Rusisë ndaj civilëve dhe infrastrukturës kritike”.

Ndërkohë Grupi i Kontaktit i Mbrojtjes së Ukrainës, i udhëhequr nga SHBA-të u takua në NATO, më 12 tetor, dhe ministri i Mbrojtjes i Ukrainës, Oleksii Reznikov informoi ministrat aleatë mbi zhvillimet më të fundit në terren dhe nevojat urgjente të Ukrainës për dimrin që po vjen. Stoltenberg mirëpriti njoftimet e fundit nga aleatët për të ofruar sisteme më të avancuara të mbrojtjes ajrore dhe aftësi të tjera. Kurse më 13 tetor Sekretari i Përgjithshëm kryesoi një takim të Grupit të Planifikimit Bërthamor, ku u diskutua retorika e rrezikshme bërthamore të Rusisë dhe roli i aftësisë bërthamore të NATO-s në ruajtjen e paqes dhe frenimin e agresionit. “Javën e ardhshme, NATO do të mbajë stërvitjen e saj të parandalimit të planifikuar prej kohësh, Steadfast Noon, ky është trajnim rutinë, i cili ndodh çdo vit për të mbajtur parandalimin tonë të sigurt, të mbrojtur dhe efektiv”, - tha Stoltenberg.

Ministrat ranë dakord për masat që duhen marrë për të forcuar më tej parandalimin dhe mbrojtjen e NATO-s, duke rritur stoqet e municioneve dhe pajisjeve, duke i ofruar industrisë kërkesën afatgjatë që u nevojitet për të nxitur prodhimin përmes procesit të planifikimit të mbrojtjes së NATO-s dhe duke rritur elasticitetin dhe mbrojtjen e infrastrukturës kritike. Ata gjithashtu diskutuan misionet dhe operacionet e NATO-s nga Kosova në Irak. “Kemi një dimër të vështirë përpara. Pra, është edhe më e rëndësishme që Amerika e Veriut dhe Europa të vazhdojnë të qëndrojnë të bashkuar në mbështetje të Ukrainës dhe në mbrojtje të popullit tonë”, - tha Stoltenberg.

Ministeriali gjithashtu trajtoi parandalimin dhe mbrojtjen si dhe plotësimin e rezervave, pasi aleatët i kanë ofruar mbështetje Ukrainës duke reduktuar rezervat e NATO-s, municionet ose armët. “Kjo ka qenë gjëja e duhur për të bërë, por sigurisht, ne duhet t'i rimbushim ato rezerva”, - tha Stoltenberg. Ministrat ranë dakord mbi udhëzimet për



stoqet dhe gjithashtu të angazhohen më shumë me industrinë. Ministrat diskutuan gjithashtu misionin dhe operacionet e NATO-s nga Kosova në Irak dhe Sekretari i Përgjithshëm kryesoi takimin e Grupit të Planifikimit Bërthamor.

Stërvitjet bërthamore të NATO-s do të vazhdojnë, pavarësisht tensioneve me Rusinë

“Qëllimi themelor i parandalimit bërthamor të NATO-s ka qenë gjithmonë ruajtja e paqes, parandalimi i detyrimit dhe frenimi i agresionit. Kërcënimet e fshehura bërthamore të Presidentit Putin janë të rrezikshme dhe të papërgjegjshme. NATO është një Aleancë mbrojtëse dhe NATO është për të parandaluar një konflikt, për të parandaluar një luftë. Prandaj, ne kemi forcuar frenimin tonë për t'i dërguar një mesazh shumë të qartë Rusisë se ne jemi atje për të siguruar dhe mbrojtur të gjithë aleatët, dhe lidhur me spekulimet për përdorimin e armëve bërthamore, NATO i ka përcjellë qartë Rusisë se kjo do të ketë pasoja të rënda për Rusinë. Rusia e di se një luftë bërthamore nuk mund të fitohet, ajo nuk duhet të luftohet kurrë”, - tha Stoltenberg. “Ne po monitorojmë gjithashtu nga afër qëndrimin bërthamor të Rusisë. Ne nuk kemi parë asnjë ndryshim në qëndrimin bërthamor të Rusisë, por do të jemi vigjilentë, do të vazhdojmë të monitorojmë nga afër sepse kërcënimet bërthamore, retorika bërthamore dhe kërcënimet e mbuluar nga Rusia janë të rrezikshme dhe të pamatura.”

Nga ana tjetër NATO do të vazhdojë me stërvitjet bërthamore javën e ardhshme, pavarësisht përshkallëzimit të tensioneve midis Perëndimit dhe Rusisë pas kërcënimeve të fshehta të presidentit rus, Vladimir Putin, për përdorimin e armëve bërthamore. Sekretari i Përgjithshëm Jens Stoltenberg, tha të se stërvitjet vjetore janë rutinë dhe ishin planifikuar shumë kohë përpara se Kremli të pushtonte Ukrainën. Pjesa kryesore e tyre do të mbahet më shumë se 1000 kilometra larg Rusisë dhe do të përfshijë avionë luftarakë me aftësinë për të mbajtur koka bërthamore, megjithëse pa bomba për t'u përdorur. Më pak se gjysma e vendeve anëtare të NATO-s do të marrin pjesë në stërvitje. I pyetur nëse kjo ishte një ide e mirë duke pasur parasysh situatën delikate me Moskën, Stoltenberg tha se nuk do të ishte mirë të ndalonin tani. “Do të dërgonte një sinjal shumë të gabuar nëse befasi tani anulim një stërvitje rutinë, të planifikuar për një kohë të gjatë për shkak të luftës në Ukrainë. Ky do të ishte absolutisht sinjali i gabuar për t'u dërguar”, - u tha Sekretari i Përgjithshëm gazetarëve në Bruksel. “Sjellja e vendosur dhe e parashikueshme

e NATO-s, forca jonë ushtarake, është mënyra më e mirë për të parandaluar përshkallëzimin”, - shtoi ai.

“Nëse ne tani do të krijojmë bazat për ndonjë keqkuptim, llogaritje të gabuara në Moskë për gatishmërinë tonë për të siguruar dhe mbrojtur të gjithë aleatët, ne do të rrisim rrezikun e përshkallëzimit”, - tha Stoltenberg. Stoltenberg tha gjithashtu se “anëtarët e vendeve të NATO-s do t'i japin përparësi nevojave urgjente të Ukrainës, duke përfshirë sisteme më të avancuara të mbrojtjes ajrore dhe aftësi të tjera në dritën e përshkallëzimit serioz në pushtimin e Rusisë. Ka shqetësime edhe në Perëndim, për rezervat e varfëruara të armëve, pas muajsh furnizimi të Ukrainës. Aleatët tani do të shikojnë se si t'i plotësojnë ato, duke ruajtur gjithashtu furnizimet në Kiev.”

Vendet e aleancës po marrin masa për mbrojtjen e infrastrukturës

Rezistenca ishte gjithashtu një çështje që u trajtua në Ministerialin e Mbrojtjes. “Rezistenca e infrastrukturës kritike, rëndësia e saj është demonstruar nga sabotimi kundër tubacioneve në Detin Baltik. NATO do të përballojë sulmet e mundshme ruse ndaj infrastrukturës kritike të aleatëve me një përgjigje të bashkuar dhe të vendosur, si edhe se vendet anëtare po rrisin sigurinë rreth objekteve të tyre kritike. Për mbrojtjen e infrastrukturës sonë kritike, NATO ka punuar për shumë vite dhe pas sabotimit të tubacioneve “Nord Stream”, ne kemi rritur më tej vigjilencën tonë në të gjitha

fushat, ne kemi dyfishuar praninë tonë në Detin Baltik dhe atë të Veriut, për mbi 30 anije. Mbështetur nga avionët e patrullimit detar dhe aftësitë nënujore. Këto përpjekje koordinohen ngushtë nga Komanda Detare e NATO-s. Aleatët po rrisin gjithashtu sigurinë rreth instalimeve kryesore dhe rritjen e shkëmbimit të inteligjencës. Ne do të ndërmarrim hapa të mëtejshëm për të forcuar qëndrueshmërinë tonë dhe për të mbrojtur infrastrukturën tonë kritike. Çdo sulm i qëllimshëm kundër infrastrukturës kritike të aleatëve do të përballej me një përgjigje të bashkuar dhe të vendosur”, - tha Stoltenberg.

NATO, platformë unike, rritja e rezervave të municioneve dhe pajisjeve

Ministrat ranë dakord për masat që duhen marrë për të forcuar më tej parandalimin dhe mbrojtjen e NATO-s, duke rritur stoqet e municioneve dhe pajisjeve, duke i ofruar industrisë kërkesën afatgjatë që u nevojitet për të nxitur prodhimin përmes procesit të planifikimit të mbrojtjes së NATO-s dhe duke rritur elasticitetin dhe mbrojtjen e infrastrukturës kritike.

“Ne kemi Procesin e Planifikimit të Mbrojtjes të NATO-s, ne kemi objektivat e aftësisë, ne kemi punën për standardizimin dhe ndërveprueshmërinë. Të gjitha këto janë mjete unike të NATO-s që na mundësojnë të angazhohemi me industrinë dhe t'i sigurojmë industrisë kërkesën afatgjatë që ajo ka nevojë për të investuar më shumë në kapacitetin e prodhimit, në mënyrë që të mund të prodhojmë më shumë armë, më shumë municione, më shumë nga aftësitë që na duhen, si për siguruar frenimin dhe mbrojtjen tonë, por edhe të vazhdojmë të ofrojmë mbështetje për Ukrainën”, - tha Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s. Në takimin ministror, u morën vendime për të rritur rezervat e municioneve dhe pajisjeve të NATO-s, për të përsheptuar shpërndarjen e aftësive dhe për të përdorur Procesin e Planifikimit të Mbrojtjes të NATO-s për t'i siguruar industrisë kërkesën afatgjatë që i nevojitet për të rritur prodhimin.

Misionet dhe operacionet e Aleancës, Ballkani Perëndimor

Ministeriali i Mbrojtjes i NATO-s u fokusua gjithashtu edhe në misionet dhe operacionet e Aleancës, nga Kosova në Irak. Takimit iu bashkua edhe Përfaqësuesi i Lartë i BE-së, Borrell, pasi

NATO dhe Bashkimi Europian përballen me të njëjtat sfida të sigurisë. “Kemi një dimër të vështirë përpara dhe është edhe më e rëndësishme që Amerika e Veriut dhe Europa të vazhdojnë të qëndrojnë të bashkuar, në mbështetje të Ukrainës dhe në mbrojtje të popullit tonë”, - tha Stoltenberg.

“Ballkani Perëndimor është i rëndësishëm për NATO-n. Ne kemi një histori atje, ne kemi qenë atje për shumë vite. Ne ndihmuam për t'i dhënë fund dy luftërave brutale në vitet 1990. Ne kemi misionin tonë të KFOR-it në Kosovë, duke ndihmuar në sigurimin e stabilitetit, lëvizjen e lirë të të gjitha komuniteteve në Kosovë, ne kemi selinë në Sarajevë dhe po ashtu po punojmë ngushtë me Bashkimin Europian”, - tha shefi i NATO-s. Trupat e NATO-s në Kosovë ndihmojnë për të mbështetur përpjekjet diplomatike të Bashkimit Europian dhe dialogun Prishtinë-Beograd. “Ne gjithashtu punojmë së bashku me BE-në në Bosnje-Hercegovinë dhe ne kemi edhe anëtarë në Ballkanin Perëndimor. Dy anëtarët më të rinj të Aleancës janë në fakt vende të Ballkanit Perëndimor, Maqedonia e Veriut dhe Mali i Zi. Pra, Ballkani Perëndimor është i rëndësishëm për NATO-n dhe për këtë arsye, ne vazhdojmë të fokusohemi në atë rajon”, - tha Stoltenberg.

Takimi i ministrave të Mbrojtjes të NATO-s këtë javë erdhi në një moment të rëndësishëm për sigurinë transatlantike. Ku u shqyrtua përparimi në forcimin e parandalimit dhe mbrojtjes së NATO-s, rritja më tej e mbrojtjes të infrastrukturës kritike, në dritën e sabotimit të tubacioneve “Nord Stream”, rritja dhe shtimi i mbështetjes për Ukrainën, në mënyrë që ajo të mund të vazhdojë, të mbrohet dhe të çlirojë territorin nga pushtimi rus. Ukraina ka vulltin dhe vazhdon të bëjë fitime të konsiderueshme. Ndërsa Rusia po përdor gjithnjë e më shumë sulme të tmerrshme dhe pa dallim ndaj civilëve dhe infrastrukturës kritike. Presidenti Putin po dështon në Ukrainë. Përpjekja për aneksimet e tij, mobilizimi i pjesës dhe retorika e pamatur bërthamore përfaqësojnë përshkallëzimin më të rëndësishëm që nga fillimi i luftës dhe tregojnë se kjo luftë nuk po shkon siç është planifikuar. NATO nuk është palë në konflikt, por mbështetja e saj po luan një rol kyç. Aleatët mbeten të bashkuar në mbështetje të tyre për sovranitetin dhe vetëmbrojtjen e Ukrainës.

MBROJTJA E INTEGRUAR AJRORE DHE RAKETORE E NATO-S

14 aleatët e NATO-s dhe Finlanda bien dakord për të rritur aftësitë europiane të mbrojtjes ajrore

Ministrat e Mbrojtjes nga 14 aleatët të NATO-s, që përfshijnë Belgjikën, Bullgarinë, Çekinë, Estoninë, Gjermaninë, Hungarinë, Letoninë, Lituaninë, Holandën, Norvegjinë, Sllovakinë, Slloveninë, Rumaninë, Mbretërinë e Bashkuar, si dhe Finlandën u mbledhën në Bruksel, më 13 tetor 2022, për të nënshkruar një Letër Qëllimi për zhvillimin e “Iniciativës Europiane të Mbrojtjes së Qiellit”. E udhëhequr nga Gjermania, nisma synon të krijojë një sistem europian të mbrojtjes ajrore dhe raketore përmes bërjes së përbashkët të pajisjeve dhe raketave të mbrojtjes ajrore nga vendet europiane. Kjo do të forcojë mbrojtjen e integruar ajrore dhe raketore të NATO-s. “Ky angazhim është edhe më i rëndësishëm sot, pasi ne jemi dëshmitarë të sulmeve raketore të pamëshirshme dhe pa dallim nga Rusia në Ukrainë, duke vlarë civilë dhe duke shkatë-

rruar infrastrukturën kritike. Në këtë kontekst, unë mirëpres fuqimisht udhëheqjen e Gjermanisë në nisjen e Iniciativës Europiane të Mbrojtjes së Qiellit”, - tha Zëvendës Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s, Mircea Geoană. Ai shtoi: “Aktivet e reja, plotësisht të ndërveprueshme dhe të integruara pa probleme brenda mbrojtjes ajrore dhe raketore të NATO-s, do të rrisin ndjeshëm aftësinë tonë për të mbrojtur Aleancën nga të gjitha kërcënimet ajrore dhe raketore”. Iniciativa do t'i lejojë të gjitha kombet pjesëmarrëse të zhvillojnë së bashku një sistem të mbrojtjes ajrore, duke përdorur zgjidhje të ndërveprueshme, jashtë raftit. Kjo qasje shumëkombëshe dhe e shumanshme ofron një mënyrë fleksibël dhe të shkallëzuar për kombet për të forcuar parandalimin dhe mbrojtjen e tyre në një mënyrë efektive dhe me kosto efektive.



SOLIDARITETI STRATEGJIK

Zëvendës Sekretari i Përgjithshëm thekson rëndësinë e partneritetit NATO-BE në Konferencën e Ambasadorëve të BE-së

Zëvendës Sekretari i Përgjithshëm Mircea Geoană foli në Konferencën e Ambasadorëve të Bashkimit Europian 2022, më 12 tetor 2022, duke vlerësuar bashkëpunimin e thellë të ngushtë midis NATO-s dhe BE-së, bazuar në vlerat e përbashkëta, vizionet dhe një këndvështrim të ngjashëm strategjik. Ai nënvizoi rëndësinë e "solidarititetit strategjik" midis Europës dhe



Amerikës së Veriut, dhe midis NATO-s dhe BE-së, në një botë me kërcënime gjithnjë e më komplekse. "Ne nuk e kemi luksin të divergjencës në një epokë të konkurrencës së fuqive të mëdha," - tha ai.

Z. Geoană nënvizoi më tej rëndësinë e bashkëpunimit edhe më të ngushtë të NATO-s dhe BE-së me vendet partnere si Republika e Moldavisë, Bosnja dhe Hercegovina, Jordania dhe Tunizia, për të mbrojtur

vlerat e përbashkëta dhe rendin ndërkombëtar të bazuar në rregulla. Konferenca e Ambasadorëve të BE-së është një ngjarje vjetore që nxit debat të hapur mbi aktivitetet e brendshme dhe të jashtme të Bashkimit Europian, zhvillimet globale dhe këndvështrimin strategjik të BE-së. Përsëritja e këtij viti u titullua "Kufijtë e rinj për diplomacinë europiane - duke vepruar në një botë të fragmentuar".

SEKRETARI I PËRGJITHSHËM MIRËPRET SEKRETARIN AMERIKAN TË MBROJTJES NË TAKIMIN E MINISTRAVE TË MBROJTJES TË NATO-S

Lidershipi i SHBA-së në NATO është thelbësor për komunitetin ndërkombëtar

Sekretari i Përgjithshëm Jens Stoltenberg mirëpriti Sekretarin e Mbrojtjes të SHBA-së Lloyd J. Austin III në selinë e NATO-s, më 13 tetor 2022, për takimet e ministrave të Mbrojtjes të Aleatëve. Stoltenberg falënderoi Sekretarin Austin për udhëheqjen e tij të fortë personale, si dhe për angazhimin e palëkundur të SHBA-së ndaj Aleancës dhe mbështetjen e saj të fuqishme për Ukrainën.

Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s: Sekretar Austin, i dashur Lloyd, është gjithmonë kënaqësi të të shoh këtu në NATO. Dhe ju falënderoj shumë për angazhimin tuaj, për angazhimin e Shteteve të Bashkuara, për lidhjen tonë transatlantike, për Aleancën tonë transatlantike. Dhe gjithashtu ju falënderoj për udhëheqjen tuaj personale dhe përkushtimin ndaj përpjekjeve tona për të mbështetur Ukrainën. Unë mirëpres mbështetjen e paprecedentë që Shtetet e Bashkuara i kanë dhënë Ukrainës, por edhe mbështetjen e paprecedentë që aleatët europianë, Kanadaja dhe partnerët po i japin Ukrainës. Dhe gjithashtu mendoj se është një mesazh shumë i rëndësishëm që Aleatët dhe partnerët e NATO-s dhe Grupi i Kontaktit të Mbrojtjes së Ukrainës që ju drejtuar, dhanë dje, se ne do të qëndrojmë pranë Ukrainës për aq kohë sa të duhet. Ne do të shtojmë mbështetjen tonë dhe, në veçanti, do të ofrojmë më shumë sisteme të mbrojtjes ajrore për Ukrainën. Unë e mirëpres gjithashtu mesazhin shumë të fortë nga komuniteti ndërkombëtar dje. Votimi në OKB ishte një dënim i qartë i aneksimit të paligjshëm të territoreve ukrainase dhe një thirrje e qartë ndaj presidentit rus Putin që të kthejë këto vendime dhe të respektoj integritetin territorial të Ukrainës. Kjo thjesht tregon se ne duhet të ngrihem për një rend ndërkombëtar të bazuar në rregulla për vlerat tona thelbësore. Dhe përsëri, lidhshipi i SHBA-së në NATO, në komunitetin ndërkombëtar, është thelbësor për këtë. Pra, edhe një herë, mirë se vini Lloyd.

Sekretari amerikan i Mbrojtjes: Është mirë të kthehem këtu në Bruksel dhe Jens, faleminderit për mbledhjen e këtij ministeriali, i cili është i fokusuar në punën në çështjet për të cilat kemi vendosur në Samitin e Madridit, kaq shumë i emocionuar që kemi disa biseda të shkëlqyera për ato çështje sot.

Jam absolutisht dakord me ju



për komentet tuaja mbi veprimin e OKB-së dhe nuk mund ta shprehja më mirë. Kështu që unë mendoj se ne jemi absolutisht dakord atje. Unë gjithashtu pajtohem me ju për faktin se ne do të qëndrojmë me përpjekjet tona për të mbështetur Ukrainën për aq kohë sa të duhet. Dhe na keni dëgjuar ta themi këtë pa pushim. Gjëja tjetër që na keni dëgjuar të themi vazhdimisht është se Shtetet e Bashkuara janë absolutisht të përkushtuara ndaj zotimeve të saj të Nenit 5 dhe ne jemi të përkushtuar të mbrojmë çdo centimetër të territorit të NATO-s nëse dhe kur bëhet fjalë për këtë. Dua të duartrokas të gjithë aleatët dhe partnerët tanë që u ngritën për të

ofruar ndihmë për Ukrainën. E dini, Rusia është në muajin e tetë të pushtimit të saj të pprovokuar dhe të padrejtë të Ukrainës. Dhe që kur e ka bërë këtë, aleatët kanë vazhduar të rriten për të ofruar ndihmë për sigurinë. Dhe kjo flet vetëm për cilësinë e kësaj Aleance dhe fokusin e anëtarëve të Aleancës. Dhe kështu nuk mund të jem më krenar për punën që është bërë. Ajo flet gjithashtu për atë që kjo Aleancë është forumi thelbësor për konsultim dhe vendimmarrje dhe veprim kur bëhet fjalë për sigurinë e rajonit dhe sigurinë transatlantike gjithashtu.

Gjithashtu mezi pres të mirëpres Finlandën dhe Suedinë në Aleancë në një moment në të ardhmen.

Forumi 2BS (To Be Secure) në Mal të Zi

Zëvendës Sekretari i Përgjithshëm rikonfirmon angazhimin e NATO-s për Ballkanin Perëndimor

Zëvendës Sekretari i Përgjithshëm Mircea Geoană ripohoi angazhimin e fortë dhe të palëkundur të NATO-s për paqen dhe stabilitetin në Ballkanin Perëndimor në Forumin 2BS (To Be Secure). Z. Geoana përshëndeti kontributin e Malit të Zi për sigurinë dhe stabilitetin e Aleatëve në rajonin e Ballkanit Perëndimor. Ai përshëndeti lirinë e lëvizjes së fundit të lehtësuar nga BE-ja ndërmjet Beogradit dhe Prishtinës dhe theksoi rëndësinë e misionit të KFOR-it të udhëhequr nga NATO për Kosovën dhe rajonin më të gjerë. "NATO dhe aleatët e NATO-s janë të vendosur të vazhdojnë mbështetjen tonë për paqen dhe stabilitetin në Ballkanin Perëndimor", - theksoi ai. "Ne duhet të qëndrojmë vigjilentë këtu në Ballkanin Perëndimor. Ky rajon ka bërë një rrugë të gjatë që nga konfliktet e viteve 1990. Mjerisht, ne kemi parë aktorë të huaj që punojnë për të minuar këtë përparim. Në vend që të luajë një rol konstruktiv në Ballkanin Perëndimor, Rusia ka zgjedhur të destabilizojë rajonin me hakerim, dezinformim, frikësim dhe një mori aktivitete të tjera. Vetëm verën e kaluar, Mali i Zi ia atribuoi një grupi rus një sulm kibernetik ndaj shërbimit qeveritar. Forumi 2BS (To Be Secure) është një forum vjetor politik-sigurie, që merret me çështje të sigurisë globale, euroatlantike dhe sigurisë në Europën Juglindore. Forumi organizohet nga Këshilli Atlantik i Malit të Zi.

Moldavia, kontribut në sigurinë ndërkombëtare

Zëvendës Sekretari i Përgjithshëm nënvizon thellimin e partneritetit të NATO-s me Republikën e Moldavisë

Zëvendës Sekretari i Përgjithshëm Mircea Geoană u takua me ministrin e Mbrojtjes të Republikës së Moldavisë, Anatolie Nosatii, në selinë e NATO-s, më 12 tetor 2022, duke vlerësuar Moldavinë për kontributin e saj në sigurinë ndërkombëtare dhe duke nënvizuar angazhimin e NATO-s për të thelluar partneritetin e saj me Kishinua.

Z. Geoana falënderoi Moldavinë për kontributin e saj në misionin e KFOR-it të udhëhequr nga NATO në Kosovë dhe përgëzoi bujarinë e popullit moldav në pritjen e refugjatëve ukrainas, të detyruar për të ikur nga lufta brutale e Rusisë në Ukrainë.

Zëvendës Sekretari i Përgjithshëm nënvizoi më tej se NATO është e përkushtuar për të thelluar partneritetin e saj me Moldavinë, duke përfshirë rritjen e elasticitetit dhe gatishmërisë civile. Ai përshëndeti statusin e kandidatit për anëtarësim në BE të Moldavisë, duke thënë se NATO dhe BE do të vazhdojnë të koordinohen ngushtë për të siguruar që mbështetja e ofruar nga të dyja organizatat të jetë plotësuese, në mbështetje të reformave demokratike dhe modernizimit të sektorit të sigurisë dhe mbrojtjes së Moldavisë.

Z. Geoanë përsëriti mbështetjen e plotë të NATO-s për integritetin territorial dhe sovranitetin e Republikës së Moldavisë, dhe respektin e plotë të NATO-s për neutralitetin kushtetues të Moldavisë.



NGA KOLANA "SKËNDERBEGASIT NDËR VITE"

Skënderbegasi Arif Tomçini, shkencëtar i njohur i elektronikës

Arif Tomçini, është autor i fjalorit të parë Anglisht-Rusisht-Shqip, prej 6000 fjalësh për Radioteknikën, si dhe autor i disa të tjerëve në vazhdim. Njëkohësisht ai është autor i shumë studimeve e broshurave për elektronikën dhe ka një karrierë shumë të pasur në fushën shkencore dhe si pedagog. Arifi ka lindur më 3 mars të vitit 1949 në Peshkopë, ku në shkollën "Demir Gashi" të këtij qyteti, kreu me rezultate të shkëlqyera shkollën 7-vjeçare. Në vitin 1969 mbaron me "Medalje Ari" shkollën "Skënderbej" dhe në vazhdim, studimet për Inxhinieri Elektronike në Universitetin Shtetëror të Tiranës. Ka studiuar në këtë fushë dhe në Francë, për më shumë se një vit.

Fillim shtatori i vitit 1963

"Në një nga këto ditë, që për mua do të mbetet në kujtesë me të gjitha detajet deri në fund të jetës, erdha nga Peshkopia e largët dhe trokita në dyert e shkollës "Skënderbej". Me vete kisha kujtimet e fëmijërisë, rezultatet shumë të mira të 7-vjeçares në shkollën "Demir Gashi" të qytetit të Peshkopisë dhe sigurisht, ëndrrat e moshës për jetën.

I pari oficer që takova, ishte komandanti i kompanisë, i urti, i rrepti, i drejti por dhe mjaft i dashuri, Kiço Mustaqi. Atij, pa e tepruar, i jam veçanërisht mirënjohës që më qëndroi afër si vëlla më i madh e prind, pa e tepruar, që më krijoi ambient dhe mbështetje që edhe mos ta braktisja shkollën. U bënë përgatitjet e para dhe në shtator, me thirrjen e borisë, filloi mësimi... Me orë, ditë e vite na përgatitën mësuesë, mësuese e komandues të ndryshëm. Fillo nga pedagogia kujdestare Gjylizare Çiço, Tasim Harxhi, Violeta Bylyku, Jorgo Papingu i Fizikës, deri tek komandanti i kompanisë Hasan Gjata, i veçantë si njeri fisnik e komandues i aftë, Namik Hasani, Riza Zeraliu që na shoqëruan dhe si studentë ushtarakë të godinës 25. Ishin secili më i mirë se tjetri. Ndaj i kujtoj me respekt ata, jetën e bukur atje... Këto pak rreshta ua dedikoj atyre: Respekt e mirënjohës për jetë! U vërtetua thënia e dikujt dikur se "...Perëndia e prindi e zbritën njeriun në tokë, mësuesi, oficeri komandues e perëndia e ngjiti njeriun në qiell...".

Dhe unë bëra çmos, me përpjekje e pasion të punoj, studioj, të merrem me sport (gjymnastikë), të punoj me pasion të veçantë për gjuhën angleze, i ndihmuar e nxitur nga profesorët e anglishtes Marije Nano, Adriatik Kallulli, Dhurata Ylli e Drita Leskaj, të cilëve u detyrohem po aq shumë sa të tjerëve që bënë aq shumë për mua e begsat e brezit tim. Kujtoj me respekt deri tek i veçanti profesor fisnik Viron Tane, që s'përtonte asnjëherë, por me durim e përkushtim na mësoi matematikën... Por na mësoi edhe jetën.

Unë dhe shokët e mi të klasës e kompanisë, mësonim e rriteshim në mësimet e në jetën e bukur ushtarake... Dhe i kujtoj sot, ndonjë edhe e takoj, ndonëse u ndamë në specialitete e drejtime të ndryshme. Kujtoj me dashuri vëllazërore ata që rrojnë dhe ua dedikoj këto rreshta si homazh, ndonjërit që nuk rron, veçanërisht si homazh për shokun e ngushtë nga Lumasi i Beratit, Osman Çarajin. Ishte i urtë, i zgjuar, i dashur sa më s'bëhet, për të cilin më erdhi keq sa për një vëlla, kur e mora vesh se nuk rron... por ka lënë dy fëmijë të mrekullueshëm, Julianin dhe Rominën. ...Dhe kujtimet të Agim Tepelenës, Gjylizare Çiços e ndonjë tjetri që nuk rron fizikisht, por për sa kohë i kujtojnë njerëzit e tyre të gjakut dhe ne nxënësit e tyre skënderbegas, nuk janë të vdekur...".

"Vitet kalonin, ne rriteshim të shëndetshëm e arsimoheshim më mirë se shumë kolegët tanë në shkollat e tjera të mesme, ndaj dhe ajo shkollë e meritonte tamam emrin 'Fidanishtet e Ushtrisë Shqiptare'", - do të sillte në kujtimet e tij në librin "Skënderbegasit ndër vite", shkencëtarin ushtarak, i cili më tej do të ndante emocionet e tij për gjithë rrugëtimin e vështirë, por dhe të bukur nën uniformën ushtarake.

"Po afronte fundi i vitit të maturës, provimet shtetit, të cilat unë i mbylla që të gjitha me notën "10"-të. Po në maturë, unë mora "Medalje Ari". Pa shkuar një vit ushtar siç ishte rregulli, për shkak të rezultateve shumë të mira, më përzgjedhin dhe më dërgojnë për studime në degën e Inxhinierisë Elektrike të Universitetit Shtetëror, ose për Radio, siç njihej atëherë në vitet '60-'70. Atje bëra maksimumin dhe në vitin e pestë të studimeve, mbarova e çova për botim fjalorin e parë Anglisht-Rusisht-Shqip, 6000 fjalësh për Radioteknikën, i pari në Shqipëri për këtë fushë. Ky u pasua nga fjalori i dytë



Anglisht-Shqip me 15 000 fjalë, i treti po Anglisht-Shqip me 23 000 fjalë, që i përket vitit 2003. Kam në shtyp fjalorin Anglisht-Shqip me 25 mijë fjalë për Informatikën.

Shokët e mij, ish-begsa, u bënë marinarë, tokësorë, gjitharmësh, artiljerë, tankistë pilotë-shqiponja të atdheut të mrekullueshëm, u bënë gjeneralë si Parlat Sula, u bënë sportistë të talentuar, poetë, shkrimtarë të spikatur, u bënë inxhinierë, mjekë kimistë e matematicienë të rrallë si Dule Dervishi, Selami Saraçi, Nazmi Drini që shkëlqyen në Shqipëri, madje dhe në luftën në Kosovë në fund të viteve '90 si Budjon Arapi, Dilaver Goxhaj, që arriti deri zëvendësues i Shtabit të Përgjithshëm të UÇK-së. Do të kujtoj këtu një nga shokët tanë skënderbegas, i cili humbi jetën në një tragjedi të rëndë. Ai është i paharruari Osman

Carja. Osmani ishte oficer me një karrierë të gjatë ushtarake që ia përkushtoi tërë rininë dhe burrinë e tij, uniformës ushtarake, të cilën e desh dhe mbajti me dinjitet deri në fillim të viteve 1960 kur u nda nga jeta. Ai ishte njeri me kulturë të gjerë ushtarake dhe qytetare. Ai, tërë jetën mësoi nga librat dhe nga jeta, duke qenë tepër aktiv si në punë edhe në shoqëri. "Atdheu, familja, shoqëria", - kjo ishte e tërë bota e këtij shoku të dashur e pasionant, nga e cila, vdekja aksidentale e ndau herët... U njohëm në vitin 1963 në klasën e parë (I-4) në shkollën "Skënderbej". E njoha të dashur, të çiltër, të sinqertë, të thjeshtë, të zgjuar dhe të qeshur, siç mbeti tërë jetën. Pas mbarimit të shkollës, në gusht të 67-ës, u ndamë në drejtime e qytete të ndryshme të Shqipërisë... U takuam një a dy herë pas shumë vitesh, ku u çmallëm, duke kujtuar shkollën - fidanishtet, mësuesit, oficerët, të gjithë të mrekullueshëm... Folëm për njerëzit tanë, të familjes, shokët... Ai, Osmani, më foli me shumë respekt për bashkëshorten e tij, Beharen, si nënë e përkushtuar, më foli për fëmijët (Julianin dhe Rominën) e tij të mrekullueshëm. U ndamë për t'u ri takuar, por s'kishte qenë e thënë... Një aksident i zi ia kish marrë jetën herët,



brenda më thërret...".

Por, ja çfarë shkruan mes të tjerave kuadri madhor i ushtrisë e shkrimtari i njohur Andon Kote nga SHBA-të, vite më parë për shkencëtarin ushtarak Arif Tomçini: "... Shikoni me vëmendje këto dy fotografi! Në të parën është Arif Tomçini nga Dibra, para flamurit kombëtar të shpalosur të repartit, si skënderbegas i shkëlqyer në mësimet, kur mori në vitin 1969 'Medaljen e Artë'... Dhe foton e dytë pas 30 viteve, ku është Arifi me gruan e tij e pesë fëmijët... I shikoj me sytë e ballit e të zemrës dhe më pushtojnë mallëngjimet e një krenarie të ligjshme për mikun tim, dibranin me besë të pathyer. E pata njohur në vitet '60 kur erdhi skënderbegas... Si gazetar dhe kuadrovik ndoqa

hap pas hapi jetën dhe përparimet që arriti Arif Tomçini, derisa mbi supet e tij qepi paletat e gradës së nënkolonelit... Maturën, skënderbegasi Tomçini, e mbaroi me 'Medalje të Artë'... Me rezultate të shkëlqyera dhe Universitetin ku u diplomua inxhinier për elektronikë... Studioi dhe në Francë, në Institutin Kombëtar të Francës Superior të Elektronikës e Informatikës. ...Pati një karrierë të mirë si publicist dhe veçanërisht si autor i disa fjalorëve... Njohës shumë i mirë i disa gjuhëve... Gjatë viteve ka bërë mjaft shpikje e racionalizime e novacione, shkroi dispensa, leksione e broshura, siç janë ato mbi rrezet lazer. ...Shkencëtarin dhe punëtorin i palodhur Arif Tomçini është autor i fjalorit të parë Anglisht-Rusisht-Shqip dhe i disa të tjerëve në vazhdim...".

Arif Tomçini dhe kjo plejadë e ushtarakëve të Forcave të Armatosura, janë pika e referimit për të rinjtë shqiptarë të cilët do të duhet të punojnë fort për të mbajtur me dinjitet uniformën ushtarake.

Për gazetën "Ushtria"
Kujtim Boriçi
Maksim Fejzullai

shumë herët. Ai ka ikur vetëm fizikisht, po për mua, shokët e familjen, ai do të jetë përherë i gjallë mes nesh".

Arif Tomçini punoi në Shërbimin Informativ të Ushtrisë, u specializua një vit në Francë (1985-1986), në Ankara në vitin 1995 dhe në vitet 1992-1994 si pedagog në Universitetin Ushtarak në katëdrën e ndërlydjes. Rikthehet në repartet e zbulimit në Krujë, ku kish qenë dhe më parë, në Shashicë të Vlorës, në malin e Taraboshit (1980-1981), në Dobrenj të Bajram Currit (si inxhinier i NATO-s), për hapjen e përgatitjen e radistëve atje, para sulmit që u bë nga aleatët për çlirimin e Kosovës, derisa në vitin 2001 del në pension të parakohshëm.

Në rrëfimin e tij, inxhinieri do përmendte dhe eprorë dhe bashkëpunëtorë të tij:

"Në karrierën time kam pasur rastin të punoj me eprorë e kolegë, ku ndër ta dua të veçoj Kiço Mustaqin, komandantin tim të parë që u bë gjeneral, i cili do të mbetet për jetë edukator e komandant, ushtarak i rrallë e i zoti, patriot e atdhetar, model si prind shok e mik...".

Sigurisht, vitet kanë bërë punën e tyre, por malli e këmbët më çojnë edhe sot drejt shkollës "Skënderbej", e të rinjve që s' më njohin, zemra u shprehet me fjalët e poetit të njohur skënderbegas Hysni Millosi: "... Mos më ndalo shoku komandant / Boria

Njeriu i shek. XXI, media, teknologjia...

ANJEZA MUSOLLARI,
Shefe e Sektorit të Botimeve

Nuk ka dyshim se një person ka lindur në një botë plot sekrete dhe mistere për të. Që në kohët arkaike njeriu ka qenë i vetëdijshëm se bota si realitet ekziston edhe tek ai edhe përtej tij. Por jo menjëherë një person e kuptoi faktin e rëndësishëm që bota që ekziston në të mund të jetë e tillë jo vetëm si realitet, por edhe si një iluzion, imazh, model apo edhe një parodi.

Për nga natyra e saj, çdo formë e jetës, përfshirë jetën shpirtërore të një personi, në një farë mase përfshin përshtatjen me kushtet ekzistuese. Përshtatja njerëzore përfshin jo vetëm një proces bio-fiziologjik, por kryesisht një proces shoqëror që fut në aspektet natyrore të jetës së njeriut një paqëndrueshmëri të veçantë të brendshme, pa plotësi, çekuilibër, trans-ciklik dhe veçori të tjera që marrin parasysh së bashku me organizimin trupor dhe format shpirtërore.

Por çfarë po ndodh me zhvillimin teknologjik të jetës?

Njeri i shekullit të 21-të ... **Çfarë ndodhi me të?**

Si ndikoi përparimi shkencor dhe teknologjik te njerëzit?

A ndiheshin më të sigurt, ata që jetuan një shekull më parë?

Revolucioni Industrial na ka dhënë ndjesinë që ende nuk jemi të përgatitur për ndryshimet që mund të sjellë teknologjia inteligjente. Prandaj është e nevojshme që të përdoret arsyeja dhe ditura, në mënyrë që të ndryshimi të përqafohet siç është bërë në kohë të ndryshme.

Të ndërtojmë një robot kështu si ne, humanët, është e përsosur, të mendojë, të mësojë e madje edhe të dashurojë. Vetë ne, qeniet njerëzore po projektojmë formën tonë mbi një copë hekuri.

Dhe këtu teoritë shkencore të psikologëve bien, dashuron me zemër dhe mendon me mendje pra ata janë pa zemër, pa kapilare gjaku, pa ndjesi.

Megjithatë, në thellësinë e imagjinatës së tyre qëndronte frika se një ditë roboti do të marrë pushtetin mbi ne dhe do të humbasim qëllimin e vërtetë të jetës sonë, duke u bërë robër të asaj që dikur ndërtoam.

Fatkeqësisht, kjo nuk është më pjesë e imagjinatës së ndonjë shkrimtari fantastiko-shkencor, por ky është realiteti që na rrethon (epoka e teknologjisë informative), koha kur njerëzit posedojnë aq shumë fuqi por pak dituri se si ta përdorin atë. Bota jonë moderne po na bombardon me teknologji dhe inovacion, që vijnë e shkojnë shumë shpejt për ne duke mos qenë në gjendje të dimë çfarë po ndodh rreth nesh dhe ku po shkojmë.

Teknologjia, vlerë, risi, apo zhurmë?

Avancimet teknologjike kanë bërë rimarrjen, paraqitjen dhe shpërndarjen e informacionit shumë më të lehtë dhe kjo ka bërë heqjen e proceseve naty-



rale të seleksionimit, të cilat nuk do të pranonin tjetër, përveçse informacionin më kryesor.

Ne dëgjojmë tepër nga ajo çfarë nuk na intereson, shumë zhurmë dhe banalitet, informacione të degraduara që prodhojnë moral të ulët, vandalizëm dhe krim. Megjithatë teknologjia kontribuon në pasurimin e shumë-llojshmërisë së informacionit, shumë-llojshmëria, gjithashtu mund të jetë e

të dhënash, e cila gjithashtu është edhe një shoqëri e zhurmshme.

Ne jetojmë në një zhurmë të përherëshme mediash, me të cilën vazhdimisht adaptohem. Botën tonë sot me shpejtësi po e drejtojnë kombinimi i informacioneve dhe vlerat argëtuese dhe që të dyja këto janë të promovuara nga shpërthimi i shpejtë i mjeteve të ndryshme për kombinim, veçanërisht mjetet elektronike siç janë sateliti dhe

formon idetë tona, mendimet tona si dhe perceptimin e botës që na rrethon.

Kualiteti i jetës, madje vetë vazhdimësia dhe identiteti ynë, në një mënyrë apo tjetër varet nga informacionet që marrim vazhdimisht përmes mediave. Për shkak të ndryshimeve teknologjike me të cilat bota po ballafaqohet sot, vlerat tradicionale që përcaktojnë se çfarë është e mirë dhe çfarë e keqe, po bëhen gjithnjë e më pak bazë modeli për



mërzitshme kur nuk ka gjë për të thënë, kur shkakton tek ne zhurmë, hutim dhe mungesë lidhjeje, duke e bërë edhe më të vështirë kuptimin që kërkojmë. Në ditët e sotme ne kemi një shoqëri informacioni, një shoqëri me pranim të lartë

interneti.

Mediat gjithnjë e më shumë po zënë vendin kryesor në jetën tonë të përditshme. Ato po definojnë çfarë është e rëndësishme dhe çfarë nuk është; çfarë është e mirë dhe çfarë e keqe. Ajo po

sjelljen dhe veprimet njerëzore

“Sëmundjet shoqërore siç janë: vrasja dhe vetëvrasja, devijimet seksuale si dhe abuzimet seksuale të fëmijëve, homoseksualiteti, lezbianizmi, prostitucioni, droga, alkooli, divorci

dhe aborti, janë gjëra të zakonshme në shoqërinë bashkëkohore. Shkalla e këtyre krimeve është direkt e lidhur me nivelin e zhvillimit të teknologjisë.”

A mund të jetojnë njerëzit tani pa celular apo kompjuter?

A do të mundemi ne, ashtu si gjyshërit tanë, të ecim 10 km deri në shkollë çdo ditë?

Unë mendoj se ia vlen të merret parasysh kjo. Në fund të fundit, krijohet përshtypja se sa më e fortë të bëhet teknologjia, aq më pak i fortë dhe më pak i përshtatur për jetën bëhet njeriu... Përparimi shkencor dhe teknologjik ka përfshirë prej kohësh tokën si një uragan dhe çdo ditë e më shumë shpikje shfaqen në botë, që mund ta bëjë jetën më të lehtë për njerëzimin... Por a është vërtetë kaq mirë? Le të përpiqemi ta shikojmë atë nga disa anë...

Njerëzimi ka hyrë në shekullin e 21-të me përparime të mahnitshme shkencore. Këto arritje janë aq mbresëlënëse dhe madhështore sa i kalojnë projektet më të guximshme të shkrimtarëve fanta-shkencë.

Njeriu dhe bota janë dy koncepte të pandashme

Njeriu ekziston falë botës dhe bota ekziston falë njeriut. Bota është aq e madhe sa është e vështirë të kuptohet dhe e vështirë të imagjinohet. Shpirti i njeriut, si dhe mundësitë janë po aq të pafundme. Kur një person zbulon botën, ai bëhet më i mençur dhe më i zgjuar. Bota i mëson një personi për jetën e bën atë të mbijetojë dhe të përmirësohet.

Mos harroni kurrë se bota është në duart e njeriut. Në fund të fundit, varet vetëm nga një person se si fëmijët e tij të ardhshëm do ta shohin botën. Pavarësisht se sa e madhe duket bota, ajo është po aq e brishtë sa një person. Prandaj, natyra e botës sonë ka nevojë për kujdes dhe vëmendje, siç ka nevojë shpirti njerëzor.

Tani është e nevojshme të mendojmë për botën dhe rolin e njeriut në këtë botë. Në fund të fundit, një person vepron si kujdestar dhe garantues i së ardhmes, e cila po ndërtohet tani.

Është e domosdoshme që brezat e ardhshëm të shohin të gjitha bukuritë e botës që mund të shihen sot. Është e rëndësishme të mbani mend historinë tuaj dhe historinë e njerëzimit duke ruajtur traditat më të mira. E ardhmja i përket njerëzimit, ky i fundit duhet të zhvillohet pa dëmtuar veten.

Europa juaj, Fjala juaj! 2023

Filloi në vitin 2010, duke synuar të kapërcejë hendekun midis të rinjve dhe Bashkimit European.

Çdo vit, shkollat nga të gjitha Shtetet Anëtare të Bashkimit European dhe vendet kandidatë ftohen të aplikojnë për të marrë pjesë dhe më pas zgjidhet një shkollë nga secili vend në mënyrë të rastësishme. Shkollat e përzgjedhura secila zgjedhin tre nxënës dhe një mësues shoqëruar për të ardhur në Bruksel për dy ditë, për të punuar së bashku, për të debatuar dhe për

të hartuar rezoluta drejtuar institucioneve të BE-së. Të gjitha shkollat e mesme në Europë mund të aplikojnë dhe këtë vit, ajo mund të jetë shkolla juaj!

Ngjarja është planifikuar të zhvillohet personalisht në selinë e KESE-së, më 23 dhe 24 mars 2023. Diskutimet do të përqendrohen në rininë dhe demokracinë, mbi mënyrën sesi qytetaria aktive nxit demokracinë pjesëmarrëse dhe rolin e zërave dhe iniciativave rinore në arritjen e kësaj.

KESE, si zëri i shoqërisë civile, dëshiron të sigurojë që idetë e brezit të ri të Europës të dëgjoen.



"Culture Moves Europe": Skema më e madhe e lëvizjes së BE-së ofron mundësi të reja për artistët dhe profesionistët e kulturës

Komisioni European lançon "Culture Moves Europe" (Kultura e lëviz Europën), skemën e re të përherëshme të lëvizshmërisë për artistët dhe profesionistët e kulturës, si dhe thirrjen e parë për lëvizshmëri individuale, gjatë një aktiviteti të nivelit të lartë në Bruksel, Belgjikë. Duke përfutur nga një buxhet total prej 21 milion euro në kuadër të programit "Creative Europe" (Europës Kreative), për një periudhë trevjeçare (2022-2025), "Culture Moves Europe" bëhet skema më e madhe europiane e lëvizshmërisë për artistët dhe profesionistët e kulturës, që synon të gjitha vendet dhe sektorët e "Europës Kreative" që mbuloen nga pjesa kulturore e programit.

Pjesëmarrësit do të përfshijnë përfaqësues të institucioneve të BE-së, palë të interesuara dhe organizata nga sektori kulturor. "Culture Moves Europe" trajton nevojat urgjente të sektorëve kulturorë dhe krijues për mundësi lëvizshmërie gjithëpërfshirëse dhe të qëndrueshme me vëmendje të përfuruar për artistët në zhvillim.

Komisionerja për Inovacionin, Kërkimin, Kulturën, Arsimin dhe Rininë, Mariya Gabriel, tha: "Me "Culture Moves Europe", Komisioni hap rrugën për të ardhmen e sektorëve kulturorë dhe krijues. Dhe ofron mundësi të zgjeruara për artistët në zhvillim dhe profesionistët e kulturës për të përmirësuar aftësitë e tyre dhe lidhjet e tyre me partnerët europianë. Ai pranon se si shkëmbimet e lëvizshmërisë formësojnë të tashmen tonë dhe ndikojnë në të ardhmen e komuniteteve tona të ndërthurura. Ajo lidh lëvizshmërinë me qëndrueshmërinë dhe përfshirjen, siç promovohet nga Marrëveshja e Gjelbër Europiane.

Zbatuar nga "Goethe" - Institut në emër të Komisionit, "Culture Moves Europe" përfshin dy veprime: lëvizshmërinë individuale dhe rezidencat. Nëpërmjet granteve të mobilitetit, do t'u ofrojë një mundësi rreth 7 000 artistëve individualë dhe profesionistëve të kulturës për të shkuar jashtë vendit, në BE dhe më gjerë, për zhvillim profesional ose bashkëpunime ndërkombëtare, për të marrë pjesë në rezidencat artistike ose për të prituri artistë dhe profesionistë të kulturës. Aksioni i rezidencave do të nisë në fillim të vitit 2023.

Thirrja e parë për lëvizshmëri individuale synon artistë dhe profesionistë të kulturës që punojnë në sektorët e mëposhtëm: arkitekturë, trashëgimi kulturore, dizajni, dizajni modës, përkthim letrar, muzikë, arte pamore dhe arte skenike nga vendet pjesëmarrëse në programin e "Europës Kreative" dhe që udhëtojnë në një tjetër. Vendi i "Europës Kreative", për një kohëzgjatje nga 7 deri në 60 ditë për artistë individualë dhe nga 7 deri në 21 ditë për grupe njerëzish (2 deri në 5 persona).

Thirrja aktuale është e hapur nga data 10 tetor 2022 deri më 31 maj 2023. Aksioni individual i lëvizshmërisë do të funksionojë mbi bazën e thirrjeve të hapura çdo vit nga vjeshta në pranverë me vlerësime mujore.

Granti i Mobilitetit i "Culture Moves Europe" përfshin: kostot standarde të udhëtimit (350 euro vajtje-ardhje deri në 5000 km dhe 700 euro vajtje-ardhje për distanca më të gjata se 5001 km) dhe 75 euro mëditje për të kontribuar në shpenzimet e jetesës dhe akomodimit.

Për më tepër, në përputhje me prioritetet horizontale të programit, si përfshirja dhe qëndrueshmëria, janë parashikuar disa shtesa:

- Mbushje e gjelbër: 350 euro shtesë për të inkurajuar artistët dhe profesionistët e kulturës që të mos përdorin udhëtime ajrore.

- Mbështetje për artistët dhe operatorët kulturorë me nevoja të veçanta të lidhura me aftësinë e kufizuar.

- Mbështetje për aplikantët që vijnë nga vendet dhe territoret më të largëta dhe rajonet më të largëta ose që udhëtojnë në ato destinacione.

- Shtesë familjare për artistët që kanë një fëmijë më të vogël se 10 vjeç.

- Plotësim i vizave për të blerë një vizë.

Gjithashtu, artistët ukrainas, të cilët mund të mos jenë në gjen-



dje të largohen nga vendi, mund të aplikojnë në mënyrë të veçantë, drejtpërdrejt për lëvizshmëri virtuale. Në atë rast, ata do të marrin 35 euro mëditje.

Komisioni European nis punën për një Aleancë Europiane të Industrisë Fotovoltaike Diellore

Komisioni po miraton zyrtarisht një Aleancë të re të Industrisë Fotovoltaike Diellore, me synimin për të rritur teknologjitë e prodhimit të produkteve dhe komponentëve inovativë fotovoltaikë diellorë. Kjo do të kontribuojë në përshejtimin e vendosjes së energjisë diellore në të gjithë BE-në dhe në përmirësimin e qëndrueshmërisë së sistemit energjetik të BE-së. Aleanca është një nga iniciativat konkrete të Strategjisë së BE-së për Energjinë Diellore, e miratuar në maj 2022 si pjesë e Planit REPowerEU, e cila do të ndihmojë BE-në të arrijë mbi 320 GW të kapacitetit të sapo instaluar fotovoltaik diellor deri në vitin 2025 dhe pothuajse 600 GW deri në vitin 2030. Miratimi i sotëm i hap rrugën thirrjes për anëtarësim në Aleancë që do të publikohet në nëntor. Komisioneri Thierry Breton, përgjegjës për Tregun Unik tha: "Për të përmbushur objektivat e Europës për energjinë e rinovueshme, dhe për të shmangur zëvendësimin e një varësie nga karburantet fosile ruse me varësi të reja, ne po nisim një aleancë industriale për energjinë diellore. Me mbështetjen e aleancës, BE-ja mund të arrijë 30 Gigavat të kapacitetit vjetor të prodhimit të energjisë diellore deri në vitin 2025 në të gjithë zinxhirin e vlerës së PV-ve. Aleanca do të nxisë një industri novatore dhe që krijon vlera në Europë, e cila çon në krijimin e vendeve të punës këtu. Industria diellore europiane tashmë ka krijuar më shumë se 357 000 vende pune. Ne kemi potencialin t'i dyfishojmë këto shifra deri në fund të dekadës". Pasi të krijohet, Aleanca do të bashkojë aktorët industrialë, institutet kërkimore, shoqatat e konsumatorëve, OJQ-të dhe palët e tjera të interesuara me interes në sektorin e paneleve diellore. Ai do të ofrojë një plan veprimi për zinxhirin e vlerës industriale diellore në Europë dhe do të angazhohet me BE-në dhe Shtetet Anëtare për çështje që variojnë nga kërkimi dhe inovacioni, teknologjia, zinxhiri i furnizimit industrial, lëndët e para, aksesit në financa, marrësit, partneritetet ndërkombëtare dhe elasticiteti global i zinxhirit të furnizimit, qarkullueshmëria, qëndrueshmëria dhe aftësitë. Fillimi i Aleancës së Industrisë "Solar Fotovoltaik" pritet deri në fund të vitit. Komisioni do të punojë me EITInnoEnergy për ta krijuar atë, duke u mbështetur në historikun e suksesshëm të Aleancës së Baterive. Qasja e Komisionit me aleancat industriale ka qenë shumë e suksesshme dhe një model për të ardhmen. Për shembull, Aleanca e Baterive ka luajtur një rol thelbësor në garantimin që Europa mund të përmbushë deri në 90% të kërkesës së saj me bateri të prodhuara në Europë deri në vitin 2030. Aleanca Europiane e Hidrogjenit të Pastër po rrit kapacitetet e prodhimit të hidrogjenit në Europë.

"Deep Tech Talent Initiative" do të trajtojë një milion talente europiane

Sot në Samitin e EIT, Komisionerja Mariya Gabriel njoftoi nisjen e "Deep Tech Talent Initiative", një nga veprimet kryesore të Agjendës së re Europiane të Inovacionit. Sipas kësaj nisme, Instituti European i Inovacionit dhe Teknologjisë (EIT) do të synojë një milion talente europiane në domenet e teknologjisë së thellë deri në vitin 2025. Inovacionet e teknologjisë së thellë janë të rrenjosura në shkencën, teknologjinë dhe inxhinierinë më të avancuar, shpesh duke kombinuar përparimet në fushën fizike, biologjike dhe sferat dixhitale dhe adresimi i nevojave urgjente të shoqërisë. Komisioneri Gabriel ftoi partnerët, palët e interesuara dhe shtetet anëtare që t'i bashkohen zotimit dhe të mbështesin përpjekjet e EIT për arritjen e objektivit ambicioz të nismës. Komisionerja për Inovacionin, Kërkimin, Kulturën, Arsimin dhe Rininë, Mariya Gabriel, tha: "Nxitja, tërheqja dhe mbajtja e talentëve të teknologjisë së thellë është thelbësore për të mundësuar tranzicionin e gjelbër dhe dixhital dhe për të shfrytëzuar një valë të re inovacioni në përputhje me Axhendën e Re Europiane të Inovacionit. Me rrjetin e tij prej 3 400 partnerësh në të gjithë Europën, EIT do të zhvillojë programet e edukimit të teknologjisë së thellë që i duhen BE-së dhe do të trajtojë një milion talente evropiane. Nisma do të sigurojë që Europa të jetë në pararojë të përparimeve teknologjike të fundit globale dhe unë inkurajoj të gjithë aktorët europianë të teknologjisë së thellë, nga arsimtarët dhe punëdhënësit deri te shtetet anëtare, që të bëjnë një zotim për ta mbështetur atë. Nisma e udhëhequr nga EIT do të ofrojë trajnime në fushat e teknologjisë së thellë si: materialet dhe prodhimi i avancuar, inteligjenca artificiale, bio-teknologjia, blockchain, robotika, fotonika, elektronika, llogaritja kuantike, hapësira ajrore, energjia e qëndrueshme dhe teknologjia e pastër në të gjitha Shtetet Anëtare. Programet do të jenë të hapura për të gjithë talentet europiane nga të gjitha nivelet e arsimit, nga nxënësit e shkollave të mesme te studentët e arsimit të lartë, profesionistët dhe sipërmarrësit, si dhe të gjithë ofruesit e arsimit dhe trajnimit. Do të ketë një fokus të veçantë në një pjesëmarrje të fortë të grave, si dhe në vendet me kapacitet më të ulët të inovacionit. Teknologjia e thellë ka potencialin për të ofruar zgjidhje transformuese për sfidat më të ngutshme shoqërore nga tranzicioni i gjelbër dhe dixhital në sovranitetin strategjik të Europës dhe për të kontribuar në Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm të OKB-së. Për të zhvilluar këto teknologji të reja dhe për t'i sjellë ato në treg, Europa ka nevojë për një fuqi punëtore të kualifikuar të trajnuar në teknologjitë më të fundit. Kjo nismë vjen në një moment kur Komisioni European po përgatitet të përvijojë planet e tij për Vitin European të Aftësive 2023, siç propozohet nga presidentja von der Leyen në fjalimin e saj të fundit për gjendjen e Bashkimit.



KAROUN DEMIRJIAN,
"Washington Post"

Armët bërthamore që Rusia ka në arsenalin e saj

Ndërsa ushtria ruse tërhiqet në fushën e betejës, retorika e Vladimir Putin për përdorimin e armëve bërthamore po përshkallëzohet.

Presidenti rus ka paralajmëruar për pasojat bërthamore me intensitet në rritje që nga java e parë e luftës së tij në Ukrainë, kur ai e vuri arsenalin e tij në gatishmëri më të lartë. Tani ai po kërcënon të përdorë armë bërthamore për të mbrojtur territorin ukrainas që Rusia e ka aneksuar ilegalisht.

"Ky nuk është një bluf", paralajmëroi ai Perëndimin. "Dhe ata që përpiqen të na shantazhojnë me armë bërthamore duhet të dinë se treguesi i erës mund të kthehet dhe të drejtohet drejt tyre".

Rusia dhe SHBA-të kanë rreth 90 % të rezervave strategjike të armëve bërthamore.

Po nëse Putini nuk po bën bluf? Për çfarë lloj sulmi bërthamor është i aftë Rusia, vendi me rezervat më të mëdha në botë të armëve bërthamore dhe çfarë lloj shkatërrimi mund të shkaktojë në Ukrainë dhe më gjerë?

"Armët bërthamore, ato janë ndryshe nga çdo armë tjetër", - tha Joe Cirincione, një ekspert i armëve bërthamore, i cili më parë ka shërbyer si president i Fondit Plowshares. "Dhe kjo është vetëm pjesa shpërthyes, për të mos përmendur efektet termike dhe rrezatimin që prodhohen".

Ka shumë pak gjasa që Rusia të përdorë armët e saj më të fuqishme bërthamore për të larë hesapet me Kievin; Moska ka shumë më tepër gjasa, pajtohen ekspertët, të përdorë një armë bërthamore më të vogël me shpresën për të arritur një objektiv specifik në fushëbetje. Por, të njëjtët ekspertë paralajmërojnë, pasi të lëshohet një armë bërthamore, kontrolli i asaj që ndodh më pas është i vështirë.

"Sapo të filloni të flisni për armët bërthamore, të gjitha bastet janë të mbyllura" - tha Hans Kristensen, drejtor i Projektit të Informacionit Bërthamor në Federatën e Shkencëtarëve Amerikanë. "Pra, nuk është e qartë se sa larg mund të shkojë kjo".

Sa armë?

Pyetja e parë dhe më themelore në lidhje me arsenalin bërthamor rus është: Sa armë ka Rusia? Është e vështirë për t'u përgjigjur.

Armët bërthamore zakonisht ndahen në dy kategori: armë strategjike - ato janë raketat me rreze më të gjatë që mund të kalojnë oqeanet dhe kërcënojnë superfuqitë rivale - dhe armët taktike, ato që kanë një kapacitet më të kufizuar dhe ndoshta mund të shërbejnë një funksion më të kufizuar.

Shtetet e Bashkuara kanë një numër të mirë të armëve strategjike të Ruisisë, sepse Uashingtoni dhe Moska duhet ta zbulojnë këtë sipas kushteve të New START, traktatit të fundit të mbetur të kontrollit të armëve. Ky numër i armëve strategjike është i ndarë midis atyre të vendosura në raketat balistike ndërkontinentale (ICBM), raketat balistike të lëshuara nga nëndetëse (SLBM) dhe ato të lëshuara nga bombarduesit.

Armë taktike 1 912; raketa balistike ndërkontinentale 1 185; raketa balistike të nëndetëseve 800; raketa që lëshohen nga ajri nga bombarduesit 580.

Numri i armëve taktike është një vlerësim nga Federata e Shkencëtarëve Amerikanë, e cila paralajmëron se mund të përfshijë armë që janë duke u tërhequr ose hequr gradualisht. Vlerësimet zyrtare të rezervave taktike bërthamore ruse variojnë nga 1000 deri në 2000.

Por kur bëhet fjalë për armët taktike, komuniteti i inteligjencës amerikane mund të ofrojë vetëm supozimet e tij më të mira, dhe agjenci të ndryshme kanë vlerësime të ndryshme. Shifra e përafërt që ata kanë vendosur është midis 1 000 dhe 2 000 armë taktike (të cilat, duhet theksuar, mund të lëshohen nga raketat tokësore, anijet dhe bombarduesit, por nuk janë të vendosura paraprakisht). Pas një studimi të kujdesshëm, Federata e Shkencëtarëve Amerikanë vendosi vlerësimin e saj në 1 912 - megjithëse paralajmëron se kjo mund të përfshijë tërheqjen e armëve ose nxjerrjen jashtë linje.

Sa të fuqishme janë këto armë?

Fuqia e një arme bërthamore është rendimenti i saj, dhe rendimenti matet si një ekuivalent TNT. Departamenti Amerikan i Energjisë vlerëson se bombat amerikane që u hodhën në Hiroshima dhe Nagasaki kishin rendiment prej 15 dhe 21 kilotonë, respektivisht, pra ekuivalente me 15 000 ton dhe 21 000 ton TNT.

Armët moderne strategjike bërthamore kanë fuqi të jashtëzakonshme. Ato standarde mund të kenë rendiment prej 500 kilotonësh, 800 kilotonësh dhe madje 1 megaton, ekuivalente me 1 milion ton TNT. Rusia mban rekordin për armën më të fuqishme të shpërthyer ndonjëherë: Në vitin 1961, ajo testoi një bombë prej të paktën 50 megatonësh, me nofkën "Car Bomba" - ose sundimtari i të gjitha bombave.



Armët taktike moderne zakonisht kanë një kapacitet prej 10 deri në 100 kiloton, gjë që ende e bën armën mesatare taktike potencialisht më shkatërruese sesa bombat e përdorura në Hiroshima dhe Nagasaki. Rusia dhe Shtetet e Bashkuara kanë gjithashtu armë bërthamore "me rendiment të ulët" që mbushin një grusht "të lehtë", madje edhe nën 1 kiloton. Por edhe bomba bërthamore më pak e fuqishme, me rendiment prej rreth 0.3 kilotonësh, ka pothuajse të njëjtën fuqi shpërthyes si shpërthimi i portit të Bejrutit në vitin 2020.

Cilat armë do të kishin më shumë gjasa të përdorte Rusia?

Rusia ka lloje të ndryshme të armëve taktike bërthamore. Disa janë projektuar për t'u përdorur nga marina, disa për t'u përdorur nga forcat ajrore dhe të tjera për t'u përdorur nga ushtria, qoftë në raketa me rreze të shkurtër veprimi tokë-tokë ose në mbrojtjen ajrore tokë-ajër. Rendimenti ndryshon sipas qëllimit, pasi duhet më shumë fuqi për të depërtuar, të themi, në një bunker nëntokësor sesa për të ndaluar një avion luftarak që po afrohet.

Rusia ka rezerva të madhësive të ndryshme të të gjitha këtyre armëve. Për shembull, Federata e Shkencëtarëve Amerikanë beson se Rusia ka rreth 500 armë bërthamore taktike të forcave ajrore, një shifër që përfshin bomba graviteti dhe raketa lundrimi ajër-tokë. Shumë prej tyre do të dërgoheshin me avionë që kemi parë në misionet konvencionale të bombardimeve në Ukrainë. Këta avionë përfshijnë bombarduesin Tu-22 "Backfire" që Rusia ka përdorur për të goditur Ukrainën dhe Su-34 "Fullback", një prej të cilëve Ukraina pretendoi se e kishte rrëzuar muajin e kaluar. Por ekspertët nuk mendojnë se rusët domosdoshmërisht do t'i përdorin ato.

Një kandidat shumë më i mundshëm është sistemi raketor 9K720 "Iskander", i klasifikuar nga NATO si SS-26, i cili është një raketë balistike me bazë tokësore. Por sipas Kristensen nga Federata e Shkencëtarëve Amerikanë, ka shumë më pak të tilla në arsenalin e Ruisisë, vetëm rreth 100 armë. Pra, pse do të ishte "Iskander" sistemi i zgjedhjes së furnizimit bërthamor?

"Thjesht sepse është më i besueshmi dhe ai që do të kishte shanset më të mira për të arritur objektivin e tij", - tha Kristensen. "Të mos qëlloshesh, të mos dështosh".

Një raketë bërthamore 'e vogël'

Sistemi raketor 9K720 "Iskander", i njohur për forcat e NATO-s si SS-26, është i aftë të lëshojë armë bërthamore "taktike", si dhe koka standarde shpërthyes. Rusët duket se kanë "Iskander" të vendosur në Ukrainë.

Kamion lëshues/ mbështetës MZKT

Raketë balistike 9M723
Gama: Përafërsisht. 300 milje
Faza e raketës përforcuese dhe koka e luftës janë të dyja të manovrueshme gjatë fluturimit për shënjestrim të saktë.
Burimet: Federata e Shkencëtarëve Amerikanë; U.S. Departamenti i Mbrojtjes; GlobalSecurity.org;

Sa shkatërrim mund të shkaktojë këto armë?

Metrika e parë që duhet t'i kushtohet vëmendje kur vlerësohet kapaciteti shkatërrues i një arme bërthamore është rendimenti i saj. Nëse numri i kilotonëve është më i madh, shpërthimi do të jetë më i madh, gjithçka tjetër është e barabartë. Por gjithçka tjetër zakonisht nuk është e barabartë. Terreni mund të jetë një faktor, nëse ka kodra në zonën e shpërthimit, ato mund të pengojnë disa nga efektet rrezatuese të shpërthimit. Nëse objektivi dhe shpërthimi ndodhin nën tokë, vetë toka mund të thithë një pjesë të goditjes. Dhe nëse arma shpërthet në një sipërfaqe ose pak mbi sipërfaqe, gjithashtu mund të bëjë një ndryshim të madh.

Arma bërthamore "taktike" mund të shkaktojë ende një shkatërrim të rëndë

Duke përdorur Distriktin e Kolumbisë si një udhëzues të përafërt, duke krahasuar rrezet e shpërthimit të një sulmi hipotetik taktik bërthamor të përqendruar në Qendrën Kombëtare me shpërthimin e një bombe atomike në madhësinë e asaj të

përdorur në qytetin e Hiroshimës në Luftën e Dytë Botërore.

Është edhe rrezatimi, mbeturinat radioaktive dhe helmimi afatgjatë për të cilat duhet të shqetësohemi. Por sipas Kristensen, ka mënyra për të shmangur këtë ndikim nëse njerëzit në zonën e shpërthimit marrin strehën e duhur, e cila mund të mos jetë e disponueshme në një zonë lufte.

"Nëse zbrisni në bodrumin tuaj dhe qëndroni atje me sistemin tuaj të ventilimit të fikur për tre deri në katër ditë, atëherë pjesa më e madhe e rrezatimit akut do të jetë zhdukur, në mënyrë që të jeni në gjendje të paktën të dilni jashtë", - tha ai. Por ndërsa njerëzit mund të jenë në gjendje të marrin frymë më lehtë në atë pikë, ata do të duhet të sigurohen që furnizimi i tyre me ushqim dhe ujë të mos jetë i rrezikuar.

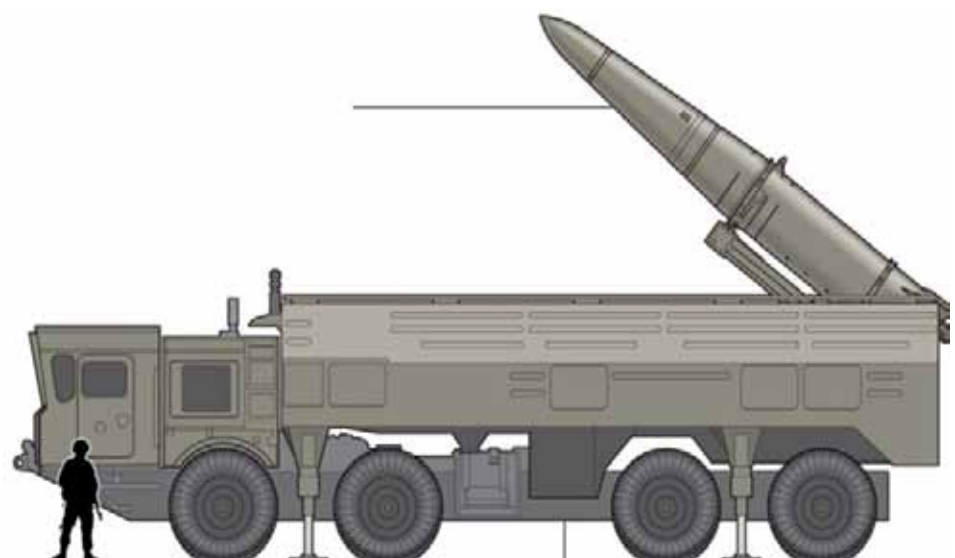
A do të ketë një paralajmërim?

Historia dhe Hollivudi kanë rënëjosur në imagjinatën tonë imazhin e liderëve botërorë me gishtat e tyre që rrinë pezull mbi një buton të madh bërthamor, vetëm një rrahje apo teshtitje e rreme larg ndezjes së botës në zjarrin bërthamor. Ndërsa armët kryesore strategjike mund të lëshohen brenda disa minutave nga marrja e një urdhri, ky nuk është rasti për armët taktike të Ruisisë.

Këto armë ruhen në një numër të kufizuar objektesh në të gjithë vendin, nga të cilat ato duhet të hiqen dhe transportohen. Ky proces sipas ekspertëve kërkon ditë të tëra. Dhe këto lëvizje ndoshta do të zbuloheshin nga shërbimet e inteligjencës amerikane dhe europiane.

Ata do të vëzhgojnë për gjëra të tilla si mobilizimi i njësisë ushtarake që zakonisht nuk janë aktive; prania e shtuar e forcave strategjike; dhe më shumë kamionë ose trena që duket se lëvizin drejt Ukrainës nga vendet ku zyrtarët e dinë se janë ruajtur armë të tilla. Ditët e fundit, raportet e trenave të blinduar që lëvizin nëpër Rusinë qendrore shkaktuan trazira dhe disa u shqetësuan se po shihnin shenjën e parë të një sulmi bërthamor. Por deri më tani, ekspertët nuk po dridhen.

"Lexojeni këtë me shumë kujdes, sepse ekzistojnë gjithashtu të gjitha llojet e arsyeve pse automjetet mund të jenë në ata kamionë", - tha Kristensen, duke vënë në dukje se agjencitë e inteligjencës amerikane ishin jashtëzakonisht të qeta, gjë që nuk do të ishte rasti nëse një sulm bërthamor në Ukrainë do të ishte i pashmangshëm.



SHKOLLA USHTARAKE "SKËNDERBEJ", "FIDANISHTJA E SPORTEVE"

Skënderbegasi **SADIK DEMIRI**, atleti 11 herë kampion i vendit dhe kapiten i lundrimeve detare të largëta

Skënderbegasi Sadik Demiri, "Mjeshtri i merituar i sportit", 11 herë kampion i Shqipërisë në atletikë, u lind më 16 gusht të vitit 1942 në fshatin Luzat të Tepelenës, në një familje të njohur me tradita patriotike. I ati i tij, Mustafa Demiri, gjatë luftës Nacionalçlirimtare ishte rreshtuar në radhët e partizanëve, ndërsa pas luftës, kreu detyra të ndryshme në radhët e Forcave të Armatosura të Shqipërisë. Pasi mbaroi shkollën 7-vjeçare në vendlindje, Sadik Demiri nisi studimet në Shkollën e Mesme Ushtarake "Skënderbej" të cilën e mbaroi në vitin 1960 me rezultate shumë të mira. Pas përfundimit të Shkollës "Skënderbej", Sadiku dërgohet për studime të larta ushtarake në Shkollën e Lartë për Nëndetëse në qytetin e Leningradit, sot San Petërburgu i Rusisë. Pas prishjes së marrëdhënies Shqipëri-Rusi, ashtu si studentët e tjerë, ende pa përfunduar studimet, Sadiku kthehet në Shqipëri. Në Shqipëri Sadiku mbaroi Akademinë e Detarëve dhe në vitin 1964 u emërua fillimisht komandant i katër siluruesit në Sazan. Me krijimin e Bazës Ushtarake të Durrësit, Sadiku, më 1965, transferohet në këtë qytet. Në këtë njësi Luftarake Detare shërbeu deri në vitin 1972, duke i ngjitur shkallët e karrierës deri në komandant skuadrilje të katërave silurues. Por pasioni i tij, ishte sporti i atletikës. Ai u bë sportist klasi në ecjen sportive, 10, 20, 30 e 50 kilometra, duke qenë kampion i vendit e duke përfaqësuar Shqipërinë me dinjitet në shumë aktivitete ndërkombëtare. Ka marrë pjesë në gara ndërkombëtare në Kinë, Gjermani, Hungari, Bullgari, Holandë, etj... Ai ka fituar 11 herë titullin kampion i Shqipërisë, duke renditur në udhën e karrierës së tij sportive dhe shumë vende nderi e mirënjohje në aktivitetet ndërkombëtare. Referuar statistikave, që nga gara e tij e parë

zyrtare, deri në korrik të vitit 1972, ai ka marrë pjesë në mbi 120 gara, duke zënë pothuaj në të gjitha vendin e parë.

Edhe pse stërvitej deri në 5 orë në ditë në pista, Sadiku bënte përpjekje të vazhdueshme për formimin e tij intelektual dhe rritjen e aftësive profesionale. Duke qenë në funksionin e nëndrejtorit të Spitalit Ushtarak në Tiranë, ai kryen e përfundon dhe studimet e plota në Fakultetin Ekonomik të Universitetit të Tiranës, me rezultate shumë të mira. Në karrierën e rij ushtarake, Sadik Demiri regjistron dhe përfundimin e studimeve në Akademinë "Mehmet Shehu". Në jetën e tij ndodhën dhe disa paradokse. Ja njëri prej tyre: Një ditë, kur ishte në Vlorë, komandanti e thërret Sadikun për t'i tërhequr vëmendjen, pasi nuk kishte qenë në krosin e mëngjesit. Ndërkohë që dëgjonte, Sadiku po shtrydhte kanotierën me djersë, pasi sapo kishte përfunduar në këmbë Vlorë-Pashaliman e kthim!... Një rast tjetër interesant është ai që ka ndodhur në vitin 1997, kur në stadiumin kombëtar "Qemal Stafa" po zhvillohej gara kombëtare për Kupën e Republikës. Sadiku merr taksinë e vjen nga Durrësi në stadium dhe ulet në shkallët e tij, mes tifozëve, në kohën që donte dhe 5 minuta që të fillonte gara. Në këtë moment, shokët e pikasin dhe e ftojnë në garë. Por ai nuk kishte as rrobat sportive me vete. Kështu, njëri i gjeti shpejt e shpejt rrobat, tjetri këpucët e Sadiku u fut në garë. Doli fitimtar. Ashtu i vetëm, mori sërish taksinë dhe erdhi mes shokëve në Durrës. Asnjë prej shokëve nuk e dinte se ai kishte garuar, por e dinin se kishte qenë ato 3-4 orë aty mes tyre... Ndërsa në darkë, në rubrikën sportive që dëgjohej masivisht në radio, dëgjojnë se "Sadik Demiri ka zënë vendin e parë në ecjen sportive të zhvilluar në Tiranë dhe është shpallur kampion kombëtar". Ky ishte Sadik Demiri...

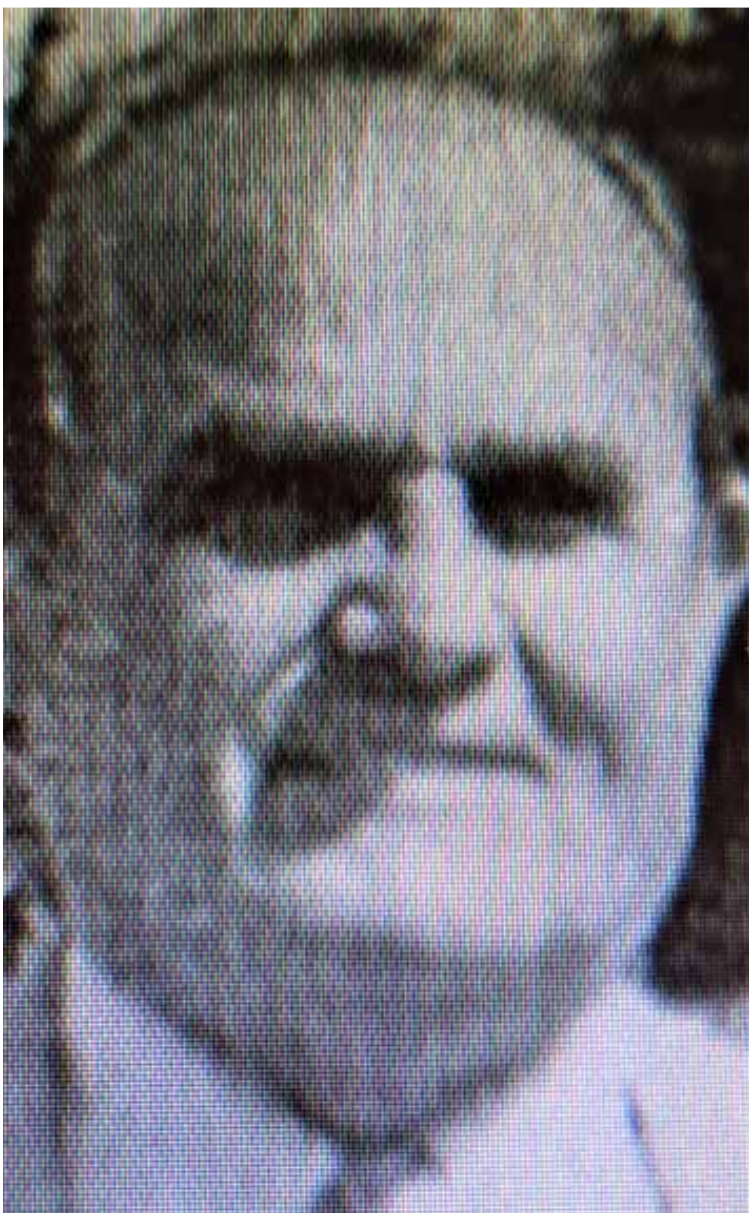


Kristaq Laçi, kampion i ringut, kampion i pistës dhe pedagogu shembullor

Kristaq Laçi u lind më 4 gusht të vitit 1943 në qytetin e Durrësit. Në vitin 1957 filloi Shkollën e Mesme Ushtarake "Skënderbej" në Tiranë, të cilën e përfundon me rezultate shumë të mira. Pas përfundimit të Shkollës së Mesme Ushtarake "Skënderbej" ai fillon studimet në Shkollën e Bashkuar të Oficerëve, të cilën e përfundon në vitin 1963 me rezultate të mira, duke u diplomuar oficer. Për rezultate shumë të mira në punë, Kristaqit iu dha e drejta të vazhdojë dhe studimet e larta në Institutin e Lartë të Edukimit Fizik "Vojo Kushi" në Tiranë, ku pas përfundimit me rezultate të mira, diplomohet dhe Mësues i Edukimit Fizik. Në vitet 1957-1963, Kristaq Laçi, duke qenë dhe skënderbegas e më pas student, dallohej për cilësitë e tij të veçanta në ushtrimin cilësor të disa sporteve. Po ndër sportet më të preferuara të tij ishin boksi dhe atletika. Dhuntitë e Kristaqit në fushën e sportit u pikasën dhe u stimuluan nga mësuesit e edukimit fizik Ismet Bellova, Ali Kastrati dhe Shaban Lundra, të cilët i dhanë një ndihmë të pakursyer deri në arritjen e majave cilësore të sportit. Ja disa nga arritjet e Kristaq Laçit në sportin e boksit dhe në atë të atletikës. Në vitin 1958, pa mbushur 15 vjeç, skënderbegasi Kristaq Laçi merr pjesë në spartakiadën e ushtrisë në boks në peshën 'mizë', duke përfaqësuar Shkollën e Bashkuar të Oficerëve. Në kategorinë e kësaj peshe konkurrionin sportistë me moshë 4-5 vjet më të mëdhenj dhe me nivel më të lartë sportiv si Ramiz Reka, Todi Prendi që ishin sportistë cilësorë të "Partizanit". Ndërmjet 12 konkurrentëve, Kristaq Laçi u rendit i dyti, vetëm me një pikë larg kampionit në këtë kategori. Në vitin 1959, Kristaqi, së bashku me shokun e shkollës dhe të ekipit të "Partizanit", Et'hem Ibrahimin, morën pjesë në Spartakiadën e Ushtrisë dhe u shpallën kampionë të ushtrisë. Edhe në konkurrimin në vitin 1962, Kristaqi shpallet kampion për të dytën herë. Megjithëse me eksperiencë më të pakët dhe shumë më i ri se rivalët, Laçi triumfoi ndaj kundërshtarëve jo vetëm me rezultat, por dhe me cilësi, ku shkëlqeu si një sportist i ri me shumë perspektivë, duke e rritur nivelin nga ndeshja në

ndeshje dhe nga kampionati në kampionat. Rezultatet e larta të Kristaq Laçit vazhduan dhe në vitet 1960-1963. Në vitin 1960, ai u shpall kampion Kombëtar në kampionatin e U-17, duke përfaqësuar denjësisht ekipin "Partizani" të boksit që përgatitej nga mjeshtri Ali Kastrati... Në vitet 1961-1963, Kristaq Laçi së bashku me shokët e tij të ekipit të "Partizanit", shpallen tre herë radhas kampionë kombëtarë me të rinj e të rritur. Në këto kampionate, Laçi e rriti së tepërmi nivelin tekniko-taktik, duke fituar një simpati të boksdashësve e specialistëve kudo që ai boksonte. Janë të paharruara ndeshjet e zhvilluara prej tij me boksierët më të mirë të vendit si Ramiz Reka, Teodor Prendi, Dhori Gërnjoti, Ilia Gërnjoti, Shaqir Shaqja, Mustafa Hadribej, Ramadan Çuni, Yzedin Arapi, Ramiz Halili, Enver Osmani, Bardhyl Rroi, Emin Lishi, Kastriot Kordoni, Robert Bici, etj... Suksesi më të madh në boks, Kristaqi e arriti më 26 tetor të vitit 1960, kur me ftesë të ekipit "Partizani", erdhi në vendin tonë ekipi i ushtrisë hungareze "Honvedi" i Budapestit, që zhvilluan dy takime. Takimin e parë e fituan hungarezët 6-5 (ndeshje), ose me pikë 16:17. Në takimin e datës 26, në ekipin "Partizani", bën pjesë dhe skënderbegasi Kristaq Laçi, 17 vjeç, që konkurronte në peshën 54 kg... Pas përfundimit të raundit të tretë e të krejt ndeshjes fitoi ndaj sportistit të njohur të Budapestit dhe ekipi jonë fitoi ndeshjen 5:4, ose 14:13 me pikë. Laçi është një ndër 13 nismëtarët e rifillimit të sportit të boksit në Shqipëri në vitin 1991. Kristaq Laçi ka arritur rezultate shumë të mira dhe në sportin e atletikës. Në vrapimin 60 m ai vendosi rekord Kombëtar, ishte kampion gjithashtu dhe në stafetën 4x100 e 4x400 dhe rekordmen Ballkanik 800+400+200+100 metra. Njëkohësisht, Kristaq Laçi do të mbahet mend dhe si pedagog i talentuar në Shkollën Ushtarake "Skënderbej" ku punoi shumë vite, si dhe në njësitë e tjera të ushtrisë ku ai punoi si oficer karriere. Përveç dekoratave e titujve të ndryshëm që mban, Kristaq Laçi i është akorduar titulli i lartë "Mjeshtër Sporti".

Nga: Kujtim Borici, Maksim Fejzullai



Historia e një brigade tankiste

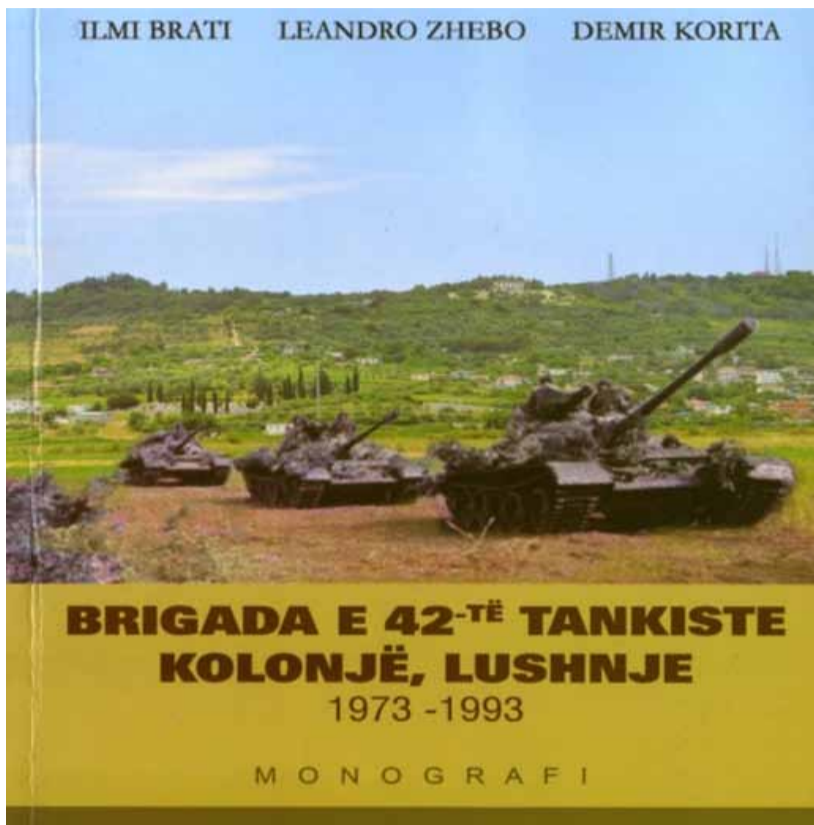


Prof. Asoc. Dr. BERNARD ZOTAJ,
(Mjeshtëri i Madh)

Një libër për historinë 20-vjeçare të brigadës tankiste

Kohët e fundit më ra në dorë një libër i veçantë, që u kushtohet të gjithë kuadrove ushtarake të Brigadës 42 të Tankeve (Br42T), komandave e shtabeve të batalioneve, të SHLU Kolonjë e Gorre, nënoficerëve e punonjësve civil. Në 20 vite jetë të kësaj brigade njihesh me luftën e përpjekjet e mëdha për përgatitjen dhe aftësimin e tyre me Artin Ushtarak të Luftës Popullore, të një kontingjenti prej afro 2 500 ushtarë dhe mbi 40 mijë rezervistë, të gatshëm për të mbrojtur Atdheun. Në vitin 2005, për këtë njësi luftarake është përgatitur dhe një Album Fotografik, nën kujdesin e kuadrit të kësaj njësie Kujtim Masupi. Libri plotëson më mirë punën dhe përpjekjet e vazhdueshme, që u kalitën në memorien e komandave, kuadrove dhe ushtarëve aftësi të shkëlqyera për përvetësimin e artit ushtarak të luftës, të kryer në 20 vjet të brigadës së paharruar. Kështu e fillojnë hyrjen e librit “Brigada e 42-të Tankiste, Kolonjë-Lushnje”, autorët ushtarak Ilmi Brati, Leandro Zhebo dhe Bemir Korita.

Autorët e kanë ndërjet si detyrë dhe obligim shoqëror për të përshkruar me punën vetëmohuese të të gjithë kuadrove dhe punonjësve civil në 20 vjet të veprimtarisë luftarake të Br42T të Kolonjës në Myzeqe. Me përpjekje, ata nuk lanë në harresë 20 vite jete, 20 vite lufte dhe përpjekje e sakrificë, pagjumësi e stres, ku 20 vite të marra e të dhëna nga koha dhe jeta e tyre. Në brigadë shkuan të rinj, bënë përpjekje për përvetësuar dhe zbatuar kërkesat e rregulloreve, përgatitjen dhe edukuan me qindra ushtarë. Në brigadë u rritën dhe për 20 vjet, u burruan, krijuan familje, u bënë prindër dhe familjarë të shkëlqyer. Të gjithë së toku shkëlqyen në fushën e përgatitjes luftarake, në arrijtjen e rezultateve të larta në përgatitjen politiko-luftarake duke u shquar. Kuadrot ushtarake shfaqen aftësi të larta në të gjitha fushat e përgatitjes luftarake siç ishin stërvitjet taktike-komplekse dhe qitje luftarake me të gjitha llojet e armëve. Kuadrot dhe efektivitë i kësaj njësie tankiste realizuan me sukses stërvitjet e mëdha taktike-komplekse me trupa siç ishin “Semani ‘74”, “Shkumbini ‘77”, “Belshi ‘79”, “Kështjella ‘79”, etj., ku u vlerësuan nga drejtuesit e lartë ushtarakë të këtyre stërvitjeve. Rezultat i punës së bërë në vite krijuan mundësinë për t’u aftësuar e ngritur ushtarakisht. Në fillimet e saj brigada ishte me 8 kuadro që kishin studiuar në Akademinë Ushtarakë dhe të tjerë me Shkollën e Lartë të Bashkuar të Oficerëve. Nga kjo njësi në vite përfunduan Akademinë 7 kuadro dhe të tjerë ishin me arsim të lartë. Prej kësaj brigade dy ushtarake u ngritën në detyrën e komandantit të Divizionit e shefit të Shtabit të Divizionit. Të tjerë shërbyen në Ministrinë e Mbrojtjes, në detyrën e drejtorit të Drejtorisë së Tankeve. Ndërsa të tjerë morën detyra si komandant brigade, shef Shtabi bri-



gade, komisar dhe zëvendës komisar brigade, etj. Të dhënat tregojnë për punë plot përkushtim, për aftësi të larta në ngritjen ushtarako-shkencore të kuadrove etj. Gjatë këtyre viteve brigada u vlerësua njësi e mirë nga ish-Presidiumi i Kuvendit Popullor, “Për shërbime të shquara ushtarake në fushën e mbrojtjes”, si dhe batalioni i parë, “Për shërbime të shquara në arrijtjet e përgatitjes politiko-luftarake të efektivit”. Në këtë periudhë u nderuan dhe u vlerësuan me urdhra e medalje rreth 80 oficerë, nënoficerë e punonjës civil, duke u krenuar me përkushtimin e tyre në detyrën ndaj Atdheut. Në veprimtarinë 20-vjeçare të njësisë ka arrijtje dhe suksese. Në këto vite veçohet rasti i rënies në krye të detyrës gjatë stërvitjes së ekuipazhit të tankut të instruktorit nënoficer të b2t, Vangjel Fone, i cili bëri përpjekje për të shpëtuar jetën e ekuipazhit, një akt sublim dhe heroik. Brigada dhe të gjithë repartet e ushtrisë, në trazirat e vitit 1997 pësoi rrënim të madh që historia nuk e kish ndeshur më parë. Kjo ngjarje e pazakontë, tronditi dhe preku thellë zemrat e ushtarakëve dhe të ish-ushtarakëve, kur panë të shkatërruar çdo gjë, për të cilat ata i ruajtën si gjënë më të shtrënjtë. Përsëri kanë mbetur të shenjta, objektet e ndërtuara dhe të zbuluara nga me duart dhe sakrificat e një efektivitë solid. Tankistët e kësaj njësie sa herë kalojnë në rrugën nacionale, kthejnë vështrimin në vargun e kodrave të Ardenicës dhe kalojnë në kujtesë shokët, detyrat, stërvitjet, zhurmat e tankeve, dhe angazhimin në shërbim dhe në detyrat luftarake të mbrojtjes së Atdheut. Ndaj drejtuesit kryesorë u angazhuan dhe ndërtuan këtë libër modest, por me vlera, për pasardhësit dhe për historinë.

Komandant Ilmi Brati

Në shkurt të vitit 1874, emërohet në detyrën e Komandantit të Brigadës së 42T, Kolonjë, Lushnje. I lindur në vitin 1940 në Tragjas të Vlorës. Shkollën 7-vjeçare e kreu në vendlindje, më tej ka përfunduar Shkollën e Bashkuar të Oficerëve, në degën Tanke, në vitin 1960. Ka shërbyer në Br54T në Fier, ku ka kryer disa detyra. Me përfundimin e Akademisë Ushtarakë të Shtabit të Përgjithshëm “Mehmet Shehu”,

Fakulteti i Tankeve, emërohet shefi i Shtabit të Br54T, Fier. Më tej kryen detyrën e komandantit të Br42 T deri në vitin 1988. Në vitin 1974-1975 kreu kursin e lartë të filozofisë. Ai përballoi dhe mbajti edhe peshën dhe përgjegjësinë për ngritjen e të gjithë infrastrukturës e brigadës. Pas vitit 1988, kryen detyrën e komandantit të Br54T në Fier. Ndërsa në vitet 1992-1994 kryen detyrën e komandantit të Br1T në Zall-Herr, ku dhe doli në pension. U nda nga jeta në muajin prill të viti 2004, pas një sëmundje të rëndë.

Komisar Leandro Zhebo

Ishte në detyrën e komisarit të Br42T që ditën e krijimit të brigadës. U lind më 10 shkurt 1939 në Vuno të Himarës. Shkollën fillore e kreu në fshatin e lindjes, më tej shkollën 7-vjeçare dhe Shkollën Ushtarakë “Skënderbej” në 1951-1956. Përfundon Shkollën e Bashkuar të Oficerëve, në vitin 1958, në specialitetin tankist, ku u titullua oficer me gradën e Nëntogerit. Kryen detyrën e komandantit të togës në batalionin tankist, në Vlorë. Në vitin 1961 me batalionin transferohet në Fier dhe në vitin 1962 emërohet komandant kompanie. Në qershor 1963 kryen detyrën e komandantit të kompanisë në Br1T në Zall-Herr. Në periudhën korrik 1966 - gusht 1968 kryen detyrën e shefit të Zbulimit dhe të Fizkulturës në Shtabin e Br1T. Në vitin 1970 përfundon Akademinë Ushtarakë të Shtabit të Përgjithshëm me rezultate të shkëlqyera dhe emërohet në MM në komandën e Tankeve dhe Mjeteve të Blinduara. Në dhjetor 1973 emërohet në detyrën e komisarit të Br42T në Kolonjë, Myzeqe, detyrë të cilën e kreu deri në maj 1984, më pas kryen

detyra si shef kuadri në Br45K në Fier. Në korrik 1992 del në rezervë dhe në korrik 1994 del në pension. Familjarisht banon në Tiranë.

Një akt heroik i pavlerësuar...

Në stërvitjet që kryesisht vazhdimisht në çdo periudhë të vitit, merrnin pjesë efektivitë, komanda të batalioneve, teknikë dhe instruktorë përkatës, gjithmonë me angazhimin e seksionit të teknikës së brigadës, komandës e shtabit. Për 20 vjet të veprimtarisë së Br42T kishte vetëm arrijtje dhe suksese, ku u përgatitën dhe u patentuan rreth 1240 shoferë tankistë. Në këtë mori zhvillimesh dhe stërvitjesh, ndodhi vetëm një rast, ku ra në krye të detyrës nënoficeri dhe instruktori i batalionit të dytë tankist Vangjel Fone. Kuadri Bashkim Duka, ish-shef i teknikës së batalionit dhe Thoma Profka, ish-teknik kompanie, të angazhuar me stërvitjen flasin për aktin heroik të Vangjel Fones.

Më 27 gusht 1983 në bazë të programit të radhës për stërvitjen dhe përgatitjen e shoferëve kursantë lëvizim me tankun mësimor, prej b2t. U ngjitem në kodrën e “Bajrakut” dhe vazhduam ngjarjen përgjatë kurrizit të kodrave Vajkan-Mbrostar-Ura. Vangjeli ishte instruktor dhe udhëzoi kursantin duke i dhënë këshilla për manovrimin gjatë ngjarjes së tankut. Papritur, tanku doli nga kontrolli i ushtarit, dhe u sul si një përbindësh me shpejtësi në tatëpjetën e plantacioneve me fiq e ullinj, duke thyer gjithçka që gjente përpara. Vangjeli bëri shumë përpjekje për t’u futur në sedilen e shoferit për të ndalur tankun, por nuk mundi, pasi u përplas pas trunqjeve të ullinjve e fiqve, duke e goditur atë për vdekje.

Kështu Vangjel Fone, i lindur më 14 mars 1951, ra në krye të detyrës më 27 gusht 1983. Me gjithë sakrificën dhe përpjekjet e tij, Vangjeli kreu një akt sublim dhe heroik, për shpëtimin e ekuipazhit dhe teknikës luftarake. Kjo ngjarje pikëlloi shokët që iu ndodhën pranë, familjen e tij, vëllezërit dhe njësinë e zonën përreth. Varrimi dhe ceremonia mortore u bënë nën breshërinë e armëve dhe të nderimeve nga komanda e Br42T dhe Divizioni Këmbësor i Lushnjës. Për aktin heroik të Vangjelit ende nuk është bërë asnjë përpjekje për ta nderuar si dhe kërkesën për t’u shpallur Dëshmor i Atdheut se ra në krye të stërvitjes, të detyrës luftarake.

Libri, një testament për brezat pasardhës

Autorët në libër janë munduar të shkruajnë punën dhe përpjekjet e bëra në rrethanat e caktuara politiko-ushtarakë të kohës. Ata, në libër kanë përshkruar punën plot pasion dhe vetëmohimin e tyre, që si ushtarak me betim përpara Flamurit dhe Atdheut, sakrifikuam gjithçka nga jeta, (rininë), familjen, rehatinë, për të mbajtur lart gatishmërinë luftarake, edukimin dhe përgatitjen politiko-luftarake të njësisë,

për t’iu përgjigjur situatave politiko-ushtarakë të cilat zhvilloheshin brenda dhe jashtë vendit. Ish-kuadri ushtarak i brigadës, Petro Goga, shprehet se me këtë libër, autorët na japin një ekspozitë të atyre viteve, të veprimtarisë së gjallë e dinamikës 20-vjeçare që përshkoi brigada e tankeve, e që në brendi ka vlera njohëse dhe historike. Libri ka vlera, jo vetëm se pasqyrohet gjithçka e arritur për ngritjen dhe funksionimin e brigadës, por se autorët ishin dhe pjesëmarrës në tërë ato përpjekje për krijimin e kësaj njësie luftarake dhe moderne për kohën. Duke qenë se autorët ishin dhe aktorë, libri ka një analizë të thellë, të paanshme të ngjarjeve dhe fenomeneve. Me ndryshimin e sistemit, ku dhe ushtria po kalon një fazë të thellë transformimi, të shkruash për të shkuarën, ndeshesh me shumë vështirësi dhe pengesa. Autorët me kujdes kanë bërë ekuilibrin e të shkuarës me të ardhmen. Ata ia kanë dalë që në libër të japin vlera njohëse dhe historike. Me shumë kujdes kanë përshkruar drejtimin dhe përpjekjet, përkushtimin për mposhtjen e vështirësive, për arrijtjen e të gjitha disiplinave dhe të stërvitjeve të mëdha me trupa taktike-komplekse. Në libër ka një ekuilibër të të gjithë kuadrove të njësisë, nga komanda e shtabi i brigadës, të batalioneve dhe të SHLU-së, etj., të cilat përmbushën me sukses detyrat për mbrojtjen e Atdheut.

Libri siç theksohet, nuk ka për qëllim të lartësojë sistemin e kaluar, por të qëndrojë në vlerësimet e veta për kohën. Autorët nga analiza e rrjedhshmërisë dhe kronologjisë së ngjarjeve, kanë përshkruar zhvillimin e programeve të përgatitjes politiko-luftarake. Autorët kanë mbajtur parasysh tërë përpjekjet e bëra për të pasqyruar punën vigane të efektivit të njësisë, për të qenë në gatishmëri të plotë luftarake si njësi tankiste. Tërë kjo sakrificë e bërë nuk është për të mos e njohur e vlerësuar si një testament për brezat pasardhës. Në pasqyrim e realitetit historik duhet të dalin dhe rrethanat politike dhe ideologjike të atij sistemi. Në demokraci vlerat marrin përparësi. Autorët e librit janë korrektë dhe kanë pasqyruar realisht ashtu siç ishte ushtria, si nga pikëpamja e drejtimit, organizimit dhe funksionimit, ku në udhëheqje ishte partia. Autorët i janë përmbajtur me vërtetësi rolit dhe kontributit udhëheqës të partisë si kudo edhe në ushtri. Duam apo nuk duam ne, ajo ka ekzistuar dhe ka luajtur rolin e saj në tërë përpjekjet, në arrijtjet dhe në sukseset e brigadës. Në libër kanë dalë në dukje dhe puna e emri i secilit në shenjë respekti ndaj çka ata dhanë në brigadë, përshkruhet respekti për ushtarakun dhe njeriun e punës. Si qëllim libri ka dhe përkushtimin e sakrificën e njësisë tankiste për të

pasqyruar për sot dhe për të ardhmen, punën e një brezi. Në libër është punuar edhe për evidentimin e veprimtarive kryesore si mbledhje komande, konferenca partie e rinie, stërvitje të ndryshme. Në libër gjenden dhe emrat e kuadrove të ekonomive, Bubullimë e Gorre, të atyre rezervistë, etj., duke i dhënë përmbajtjen dhe karakterin e një ushtrie popullore.





Në kuadër të ristrukturimit dhe funksionimit të Qendrës së Kulturës, Medias, Botimeve të Mbrojtjes dhe Muzeut të Forcave të Armatosura, si dhe impaktit të saj në jetën social-kulturore të FA-së, duke ju referuar prioritetit shtetëror, i cili ka të bëjë me festimet e 110 vjetorit të krijimit të shtetit Shqiptar, dhe përvjetorin e themelimit të Ushtrisë Shqiptare, kërkohet bashkëpunimi i strukturave të Forcave të Armatosura, me qëllim evidentimin, përzgjedhjen dhe rekrutimin e ushtarakëve të aftë, e me dhunti për të marrë pjesë në korin e FA-së që po ngrihet. Ky formacion artistik do të jetë një nga shtyllat kryesore të festimeve të 110 vjetorit të krijimit të shtetit Shqiptar, krahas Orkestrës Simfonike e sapo krijuar, si dhe Orkestrës Frymore të Forcave të Armatosura.

NJOFTIM!

Në kuadër të **ristrukturimit** dhe funksionimit të **Qendrës së Kulturës**, Medias, Botimeve të Mbrojtjes dhe Muzeut të Forcave të Armatosura, si dhe impaktit të saj në jetën social-kulturore të FA-së, duke iu referuar prioritetit shtetëror, i cili ka të bëjë me festimet e **110-vjetorit** të krijimit të shtetit **Shqiptar**, dhe përvjetorin e themelimit të **Ushtrisë** Shqiptare, kërkohet bashkëpunimi i strukturave të **Forcave të Armatosura**, me qëllim evidentimin, përzgjedhjen dhe rekrutimin e ushtarakëve të aftë e me dhunti për të marrë pjesë në korin e FA-së që po ngrihet.

Ky formacion artistik do të jetë një nga shtyllat kryesore të festimeve të 110-vjetorit të krijimit të shtetit Shqiptar, krahas **Orkestrës Simfonike** e sapo krijuar, si dhe Orkestrës Frymore të Forcave të Armatosura.